

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI

HRVATSKA BANKA ZA OBNOVU I RAZVITAK

Zagreb, listopad 2014.

SADRŽAJ

stranica

I.	PODACI O HBOR-u	2
	Djelokrug rada i unutarnje ustrojstvo	2
	Planiranje	3
	Financijski izvještaji	4
II.	REVIZIJA ZA 2013.	15
	Ciljevi i područja revizije	15
	Metode i postupci revizije	15
	Provjera izvršenja naloga i preporuka revizije za 2007.	15
	Nalaz za 2013.	16
III.	MIŠLJENJE	31

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

KLASA: 041-01/14-06/2
URBROJ: 613-02-01-14-6

Zagreb, 31. listopada 2014.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ FINACIJSKOJ REVIZIJI
HRVATSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVITAK
ZA 2013.

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je financijska revizija kojom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje Hrvatske banke za obnovu i razvitak (dalje u tekstu: HBOR) za 2013.

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije su provedeni od 19. svibnja do 31. listopada 2014.

I. PODACI O HBOR-u

Djelokrug rada i unutarnje ustrojstvo

Položaj, poslovi, vlasništvo, ovlaštenja i ustroj HBOR-a kao posebne financijske institucije, uređeni su odredbama Zakona o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak (Narodne novine 138/6 i 25/13). HBOR je razvojna i izvozna banka Republike Hrvatske. Osnovana je 1992., a osnivač je Republika Hrvatska. Ima sjedište u Zagrebu, Strossmayerov trg 9. Ne upisuje se u sudski registar i nije obveznik poreza na dobit. Ne posluje s ciljem ostvarivanja dobiti, a ostvarena dobit poslovne godine se raspoređuje u rezerve. Cilj HBOR-a je poticanje razvitka hrvatskog gospodarstva.

Djelatnosti HBOR-a su financiranje obnove i razvitka hrvatskog gospodarstva, financiranje infrastrukture, poticanje izvoza, potpora razvitku malog i srednjeg poduzetništva, poticanje zaštite okoliša, te osiguranje izvoza hrvatskih roba i usluga od netržišnih rizika. U cilju obavljanja djelatnosti, HBOR odobrava kredite i plasmane, izdaje bankarska i druga jamstva, zaključuje ugovore o osiguranju i reosiguranju, ulaže u dužničke i vlasničke instrumente, te obavlja druge financijske poslove i usluge.

HBOR treba obavljati djelatnosti u skladu s propisima o državnim potporama. Djelatnosti obavlja izravno i neizravno putem banaka i drugih pravnih osoba. Kada na zahtjev Vlade Republike Hrvatske (dalje u tekstu: Vlada RH), odobri plasman ispod tržišnih uvjeta, razliku do visine prihoda koji bi bili ostvareni plasmanom po tržišnim uvjetima, treba nadoknaditi iz državnog proračuna. HBOR može poslovati u svoje ime i za svoj račun, u svoje ime i za račun drugih, te u ime i za račun drugih. Odobreni krediti, izdana jamstva i drugi poslovi moraju biti osigurani na način uobičajen u bankarskom poslovanju.

Način rada i poslovanja te unutarnji ustroj, pobliže su uređeni Statutom. Djelatnost se obavlja u okviru sektora, direkcija, službi, odjela i posebnih organizacijskih jedinica pri Upravi. HBOR ima područne urede na području Republike Hrvatske s ciljem prezentacije kreditnih programa i drugih aktivnosti.

Prema Pravilniku o makroorganizaciji organizacijske jedinice su Ured uprave, organizacijske jedinice formirane pri Upravi - Kontrola i revizija, Upravljanje rizicima, Osiguranje izvoza, Usklađenost i međunarodna suradnja, Upravljanje poslovnim procesima i Ljudski potencijali, te šest sektora – Sektor kreditiranja, Sektor analize, Sektor sredstava, Sektor računovodstva, Sektor pravnih i općih poslova i Sektor informacijskih tehnologija. U okviru navedenih organizacijskih jedinica ustrojeni su direkcije, službe i odjeli.

Tijela HBOR-a su Uprava i Nadzorni odbor. Uprava se sastoji od predsjednika i dva člana, koje imenuje i razrješava Nadzorni odbor. Mandat predsjednika i članova Uprave traje pet godina. Uprava zastupa, vodi poslove i raspolaže imovinom HBOR-a. U okviru svoje nadležnosti kontrolira cjelokupno poslovanje; donosi financijske planove, opće uvjete kreditiranja i jamstvenog poslovanja i duge akte poslovne politike; donosi računovodstvene politike i druge akte kojima se utvrđuje način rada i unutarnja organizacija; donosi programe kreditiranja i pojedine odluke o odobrenju kredita i drugim financijskim poslovima do 37.000.000,00 kn; donosi odluke o održavanju kratkoročne likvidnosti davanjem i uzimanjem kredita i depozita te obavljanjem drugih financijskih poslova; donosi odluke o otpisu kredita i odluke o nagodbama s dužnicima, izvan okvira usvojenih kreditnim programom a do iznosa 37.000.000,00 kn; te obavlja druge poslove iz nadležnosti.

Nadzorni odbor ima deset članova, a sastoji se od šest ministara Vlade RH, tri zastupnika Hrvatskog sabora i predsjednika Hrvatske gospodarske komore. Predsjednik Nadzornog odbora je ministar nadležan za financije. Nadzorni odbor utvrđuje načela poslovne politike i strategije, nadzire vođenje poslova, donosi Statut, imenuje i opoziva članove Uprave, utvrđuje godišnje financijske izvještaje, donosi kreditnu politiku i osnovne uvjete kreditiranja pojedinih ciljnih skupina, donosi odluke o kreditnim i financijskim poslovima koji prelaze 37.000.000,00 kn, donosi odluke o dugoročnim zaduženjima i izdavanju vrijednosnih papira, te obavlja druge poslove iz nadležnosti.

U HBOR-u djeluje Kreditni odbor, koji donosi odluke o odobrenju izravnih plasmana do 700.000,00 kn te neizravnih plasmana do 3.000.000,00 kn. U skladu s odredbama Zakona o reviziji (Narodne novine 146/05, 139/08 i 144/12), HBOR ima Revizorski odbor kao neovisno tijelo koje se sastoji od tri člana, a osnovni zadaci su mu praćenje postupka financijskog izvješćivanja; praćenje učinkovitosti sustava unutarnje kontrole, unutarnje revizije i sustava upravljanja rizicima; nadgledanje provođenja revizije godišnjih financijskih izvješća i neovisnosti društva koje obavlja reviziju, raspravljanje o planovima i godišnjim izvješćima unutarnje revizije, davanje preporuka Nadzornom odboru i drugo.

HBOR pribavlja sredstva izdavanjem dužničkih vrijednosnih papira te uzimanjem zajmova i kredita. Za obveze HBOR-a jamči Republika Hrvatska bezuvjetno, neopozivo i na prvi poziv, bez izdavanja posebne jamstvene isprave. Temeljni kapital je propisan u iznosu 7.000.000.000,00 kn, a uplaćuje se iz državnog proračuna, u skladu s dinamikom utvrđenom za pojedinu godinu. Do konca 2013. iz državnog proračuna u osnivački kapital je uplaćeno ukupno 6.117.107.200,00 kn.

HBOR je matično društvo Grupe Hrvatska banka za obnovu i razvitak (dalje u tekstu: Grupa). Grupa je formirana 2010., a ovisna društva HBOR-a su Hrvatsko kreditno osiguranje d.d. (dalje u tekstu: HKO) i Poslovni info servis d.o.o.

Početakom 2013. HBOR je imala 289 zaposlenika, a koncem 2013. je imala 295 zaposlenika. U 2013. zakonski predstavnik je bio Anton Kovačev.

Planiranje

Planiranje je uređeno Pravilnikom o planiranju poslovanja HBOR-a i Grupe. Ustrojstvena jedinica, koja je nadležna za poslove planiranja i nositelj izrade financijskog plana HBOR-a i Grupe, sastavlja godišnje i trogodišnje planove te dugoročne projekcije poslovanja. Sastavljeni su pojedinačni i konsolidirani planovi poslovnih aktivnosti, planovi priljeva i odljeva, financijski planovi, segmentirani planovi te dugoročne projekcije.

Na temelju pojedinačnih planova poslovnih aktivnosti (plana kreditnih aktivnosti, plana nabave, plana priljeva i odljeva sredstava, te drugih planova), u prosincu 2012. je sastavljen Godišnji financijski plan HBOR-a za 2013. Godišnjim financijskim planom su planirani prihodi u iznosu 1.060.000.000,00 kn, rashodi u iznosu 894.600.000,00 kn, te dobit u iznosu 165.400.000,00 kn. Vrijednost imovine koncem 2013. je planirana u iznosu 30.932.400.000,00 kn, od čega se na kredite odnosi 26.676.900.000,00 kn ili 86,3 %. Obveze su planirane u iznosu 22.421.900.000,00 kn ili 84,4 % ukupne pasive.

Zbog odstupanja ostvarenih od planiranih veličina, tijekom 2013. su donesene dvije izmjene i dopune financijskog plana.

Prema zadnjim izmjenama i dopunama financijskog plana iz studenoga 2013., prihodi su planirani u iznosu 1.006.100.000,00 kn, rashodi u iznosu 815.900.000,00 kn, te dobit u iznosu 190.200.000,00 kn. Vrijednost imovine planirana je u iznosu 26.553.200.000,00 kn, od čega se na kredite odnosi 22.421.900.000,00 kn ili 84,5 %. Obveze su planirane u iznosu 17.660.600.000,00 kn ili 66,5% ukupne pasive. Izmjenama i dopunama financijskog plana smanjen je planirani iznos isplata po dugoročnim kreditnim aktivnostima za 3.600.000.000,00 kn, što je utjecalo i na smanjenje planiranih prihoda od kamata. Također je smanjen planirani iznos povlačenja sredstava od zaduženja za 3.208.000.000,00 kn, što je utjecalo i na smanjenje kamatnih rashoda u odnosu na prethodno planirane. Na smanjenje planiranih obveza i kamatnih rashoda u odnosu na prethodno planirane, utjecali su i prijevremeni povrat klupskog kredita domaćim poslovnim bankama u iznosu od 918.630.000,00 kn te prijevremeni povrat kredita banci iz inozemstva u iznosu od 30.000.000 EUR (226.368.720,00 kn), zbog manje potražnje za kreditnim sredstvima.

U 2013. također su doneseni financijski plan za razdoblje od 2013. do 2015., te dugoročne projekcije poslovanja za razdoblje od 2013. do 2020.

Financijski izvještaji

Računovodstveno poslovanje se obavlja prema odredbama Zakona o računovodstvu (Narodne novine 109/07 i 54/13), Zakona o kreditnim institucijama (117/08, 74/09, 153/09, 108/12, 54/13 i 159/13) i drugim propisima. Donesene su Računovodstvene politike kojima su određene politike, metode i procjene koje se primjenjuju pri evidentiranju imovine, obveza, kapitala, prihoda i rashoda u poslovnim knjigama, kao i rezultata poslovanja, te kod iskazivanja podataka pri sastavljanju financijskih izvještaja.

Za 2013. su sastavljeni sljedeći financijski izvještaji: Izvještaj o dobiti i gubitku, Izvještaj o dobiti i gubitku te ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, Izvještaj o financijskom položaju, Izvještaj o novčanim tokovima, Izvještaj o promjenama na kapitalu i Bilješke uz financijske izvještaje koje se sastoje od pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih informacija. Pri izradi financijskih izvještaja primjenjivani su Međunarodni standardi financijskog izvještavanja koje je usvojila Europska unija.

U skladu s propisima, Nadzorni odbor je usvojio revidirane godišnje financijske izvještaje za 2013. koji su u travnju 2014. upućeni na potvrdu Hrvatskom saboru.

a) Izvještaj o dobiti i gubitku

Prema podacima iz Izvještaja o dobiti i gubitku za 2013. ukupni prihodi su ostvareni u iznosu 983.079.990,00 kn, rashodi u iznosu 793.921.620,00 kn te dobit u iznosu 189.158.370,00 kn.

U tablici broj 1 se daju podaci o ostvarenim prihodima iz Izvještaja o dobiti i gubitku.

Tablica broj 1

Ostvareni prihodi

u kn

Redni broj	Prihodi	Ostvareno za 2012.	Ostvareno za 2013.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Kamatni prihodi	965.852.816,00	955.258.285,00	98,9
1.1.	Kamatni prihodi od dugoročnih kredita i obrnutih repo poslova	920.284.794,00	919.673.582,00	99,9
1.2.	Kamate na vrijednosne papire	42.858.531,00	35.232.921,00	82,2
1.3.	Kamate na depozite	2.709.491,00	351.782,00	13,0
2.	Prihodi od provizija i naknada	11.039.397,00	9.119.761,00	82,6
3.	Neto prihodi od financijskih aktivnosti	0,00	14.364.299,00	-
4.	Drugi prihodi	2.501.123,00	4.337.645,00	173,4
	Ukupno	979.393.336,00	983.079.990,00	100,4

U odnosu na 2012., ukupni prihodi su veći za 3.686.654,00 kn ili 0,4 %. Najznačajnije povećanje prihoda se odnosi na neto prihode od financijskih aktivnosti koji su ostvareni u iznosu 14.364.299,00 kn, dok u prethodnoj godini nisu ostvareni nego su od financijskih aktivnosti bili ostvareni neto rashodi. U odnosu na planirane, ukupni prihodi su manji za 23.020.010,00 kn ili 2,3 %, a najznačajnije smanjenje se odnosi na kamatne prihode. Kamatni prihodi su planirani u iznosu 981.200.000,00 kn, a ostvareni su u iznosu 955.258.285,00 kn, što je za 25.941.715,00 kn manje od plana.

Vrijednosno su najznačajniji kamatni prihodi u iznosu 955.258.285,00 kn, koji čine 97,2 % ukupnih prihoda. Prihodi od provizija i naknada, neto prihodi od financijskih aktivnosti i drugi prihodi iznose ukupno 27.821.705,00 kn i čine 2,8 % ukupnih prihoda.

Prema računovodstvenim politikama, u okviru kamatnih prihoda iskazuju se prihodi od kamata i naknada po kreditima. Vrste i visine kamatnih stopa, obračun i naplata kamata na kredite i druga potraživanja, utvrđeni su Odlukom o kamatnim stopama HBOR-a. Obračun i naplata kamata uređeni su Pravilnikom o načinu i rokovima obračuna kamata. Pravilnikom o utvrđivanju referentne i diskontne kamatne stope uređena je metodologija za utvrđivanje referentne kamatne stope koja je mjerilo za utvrđivanje iznosa državne potpore u slučaju odobrenja poticajnih kamatnih stopa. Vrste i visina naknada po osnovi kreditnog poslovanja, koje se smatraju kamatnim prihodom, određene su Odlukom o naknadama za usluge koje obavlja HBOR. Prihodi od kamata se iskazuju prema načelu obračunanih kamata. Naknade po kreditima se u cijelosti naplaćuju pri odobravanju kredita a u prihode se uključuju tijekom otplate kredita. Kamatni prihodi u iznosu 955.258.285,00 kn su ostvareni od kredita i obrnutih repo poslova u iznosu 919.673.582,00 kn, kamata na vrijednosne papire u iznosu 35.232.921,00 kn i kamata na depozite u iznosu 351.782,00 kn. (Pod obrnutim repo poslovima podrazumijeva se kupnja vrijednosnih papira uz istovremenu obvezu prodaje na ugovoreni dan.) U okviru kamatnih prihoda, prihodi od kamata po kreditima ostvareni od krajnjih korisnika kredita iznose 605.427.291,00 kn ili 63,4 %, prihodi od subvencioniranih kamata 238.923.030,00 kn ili 25,0 % i od naknada po kreditima 48.310.021,00 kn ili 5,1 %. Prihodi od subvencioniranih kamata ostvareni su od Ministarstva financija u iznosu 233.596.700,00 kn i drugih ministarstava u iznosu 5.326.330,00 kn. Prihodi od kamata na vrijednosne papire se odnose na kamate na obveznice i trezorske zapise Ministarstva financija.

Prihodi od naknada i provizija su ostvareni u iznosu 9.119.761,00 kn, a u odnosu na 2012. su manji za 1.919.636,00 kn ili 17,4%. Osnovni uzrok smanjenja je smanjenje usluga vezanih uz garantno poslovanje. U odnosu na planirane su manji za 880.239,00 kn ili 8,8 %. Vrste i visine naknada za usluge, utvrđeni su Odlukom o naknadama za usluge koje obavlja HBOR. Prema računovodstvenim politikama, naknade se priznaju kao prihod kada je obavljena usluga. Naknade po izdanim garancijama se odgađaju te priznaju na vremenski proporcionalnoj osnovi tijekom razdoblja trajanja garancije. Vrijednosno najznačajniji prihodi od naknada u iznosu 6.975.754,00 kn, odnose se na obavljanje poslova u ime i za račun drugih pravnih osoba, od čega se na naknade od Ministarstva financija za obavljanje poslova osiguranja izvoza odnosi 4.500.000,00 kn. Drugi prihodi od naknada se odnose na naknade po izdanim garancijama u iznosu 1.588.779,00 kn te za usluge platnog prometa i druge usluge u iznosu 555.228,00 kn.

Neto prihodi od financijskih aktivnosti su ostvareni u iznosu 14.364.299,00 kn, a odnose se na tečajne razlike i dobitak od vrijednosnog usklađenja imovine u iznosu 11.031.775,00 kn te dobitak od imovine raspoložive za prodaju u iznosu 3.332.524,00 kn, koji je ostvaren prodajom vrijednosnih papira, odnosno povećanjem cijena udjela stečenih u novčanim investicijskim fondovima.

Ukupni rashodi su iskazani u iznosu 793.921.620,00 kn, što je za 21.978.380,00 kn ili 2,7 % manje od planiranih. U odnosu na 2012., rashodi su manji za 51.053.496,00 kn ili 6,0 %. Kamatni troškovi su manji za 34.872.772,00 kn, a troškovi vrijednosnih usklađivanja i rezerviranja za gubitke za 29.189.325,00 kn.

U tablici broj 2 se daju podaci o ostvarenim rashodima.

Tablica broj 2

Ostvareni rashodi

u kn

Redni broj	Rashodi	Ostvareno za 2012.	Ostvareno za 2013.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Kamatni troškovi	555.785.930,00	520.913.158,00	93,7
1.1.	Kamatni troškovi po kreditima	295.325.427,00	358.751.771,00	121,5
1.2.	Kamatni troškovi po vrijednosnim papirima	260.453.864,00	161.885.235,00	62,2
1.3.	Kamatni troškovi po depozitima	6.639,00	276.152,00	-
2.	Troškovi provizija i naknada	927.563,00	659.258,00	71,1
3.	Neto rashodi od financijskih aktivnosti	117.950,00	0,00	-
4.	Troškovi vrijednosnih usklađivanja i rezerviranja za gubitke	177.273.242,00	148.083.917,00	83,5
5.	Operativni troškovi	110.870.431,00	124.265.287,00	112,1
5.1.	Bruto plaće, ostala primanja i doprinosi na plaće	65.550.066,00	69.079.090,00	105,4
5.2.	Troškovi administracije	10.424.856,00	11.641.959,00	111,7
5.3.	Troškovi materijala i usluga	19.223.284,00	22.311.832,00	116,1
5.4.	Amortizacija	6.988.004,00	7.296.326,00	104,4
5.5.	Drugi troškovi	8.684.221,00	13.936.080,00	160,5
	Ukupno	844.975.116,00	793.921.620,00	94,0

Vrijednosno najznačajniji rashodi su kamatni troškovi u iznosu 520.913.158,00 kn, koji čine 65,6 % ukupnih rashoda. Troškovi vrijednosnih usklađivanja i rezerviranja u iznosu 148.083.917,00 kn čine 18,7 %, operativni troškovi u iznosu 124.265.287,00 kn 15,6 %, a troškovi provizija i naknada u iznosu 659.258,00 kn čine 0,1 % ukupnih rashoda.

Kamatni troškovi u iznosu 520.913.158,00 kn su u odnosu na 2012., manji za 34.872.772,00 kn ili 6,3 %. Prema sektorskoj pripadnosti klijenata čija sredstva banka koristi, kamatni troškovi se odnose na inozemne banke u iznosu 464.413.725,00 kn, domaće banke u iznosu 56.499.315,00 kn i druge subjekte u iznosu 118,00 kn.

Troškovi vrijednosnih usklađivanja i rezerviranja za gubitke su iskazani u iznosu 148.083.917,00 kn. Navedeni troškovi su iskazani u neto iznosu, a proizlaze iz rezerviranja sredstava za gubitke i potencijalne obveze u iznosu 628.257.907,00 kn te ponovnog vrednovanja i naplate potraživanja čija je naplata bila neizvjesna u iznosu 480.173.990,00 kn. Navedeni troškovi su u odnosu na 2012. manji za 16,5 % zbog manje kreditne aktivnosti i manjeg obujma restrukturiranih kredita. Vrijednosno najznačajniji troškovi vrijednosnih usklađivanja i rezerviranja za gubitke u iznosu 130.576.177,00 kn, odnose se na rezerviranja za potraživanja za kredite i kamate. Drugi troškovi rezerviranja se odnose na rezerviranja za sudske sporove u iznosu 11.320.638,00 kn te za mirovine, vrijednosne papire raspoložive za prodaju, druga potraživanja, potencijalne i preuzete obveze u iznosu 6.187.102,00 kn. Ispravci vrijednosti i rezerviranja za kredite i kamate formiraju se prema Procedurama upravljanja kreditnim rizikom, na skupnoj i pojedinačnoj osnovi. Na skupnoj osnovi rezerviranja se formiraju za potpuno nadoknadive plasmane ili plasmane razvrstane u rizičnu skupinu A. Rezerviranja na pojedinačnoj osnovi predstavljaju umanjeње vrijednosti djelomično nadoknadivih plasmana rizične skupine B i C. Svi novoodobreni kreditni plasmani klasificiraju se u rizičnu skupinu A, a rezervacija se prilikom odobrenja određuje u rasponu od 0,85 % do 1,2 %. Ukoliko se u procesu praćenja kreditnih plasmana utvrdi postojanje dokaza o gubicima, provode se rezerviranja za glavnice i kamate u visini od 1,3 % do 100,0 %, ovisno o rizičnoj skupini u koju je klijent raspoređen.

Operativni troškovi su iskazani u iznosu 124.265.287,00 kn, a u odnosu na 2012. su veći za 13.394.856,00 kn ili 12,1 %. Vrijednosno najznačajniji operativni troškovi se odnose na bruto plaće, ostala primanja i doprinose na plaće u iznosu 69.079.090,00 kn ili 55,6 % operativnih troškova. Troškovi bruto plaća i ostalih primanja iznose 59.992.936,00 kn, a doprinosa na plaće 9.086.154,00 kn. U okviru bruto plaća i ostalih primanja iskazani su troškovi neto plaća i naknada u iznosu 33.933.804,00 kn, ostalih neto primanja u iznosu 2.382.135,00 kn, te doprinosa, poreza i prireza iz plaće u iznosu 23.676.997,00 kn. U odnosu na 2012., troškovi bruto plaća su veći za 3.344.030,00 kn ili 5,9 %. (Koncem 2013. bilo je 295 zaposlenika, što je za šest ili 2,1 % više u odnosu na 2012.) U okviru ostalih neto primanja, vrijednosno značajniji troškovi se odnose na godišnje nagrade u iznosu 889.331,00 kn, jubilarne nagrade u iznosu 554.588,00 kn, te otpremnine u iznosu 225.750,00 kn.

Troškovi administracije u iznosu 11.641.959,00 kn, veći su za 1.217.103,00 kn ili 11,7 % u odnosu na 2012. Odnose se na troškove reprezentacije i promidžbe u iznosu 4.054.773,00 kn, troškove naknada zaposlenima te ostale primitke i nagrade u iznosu 3.359.345,00 kn, troškove službenih putovanja u iznosu 2.173.300,00 kn i druge administrativne troškove u iznosu 2.054.541,00 kn.

Troškovi materijala i usluga u iznosu 22.311.832,00 kn, odnose se na usluge održavanja građevinskih objekata, opreme i računalnih programa u iznosu 6.300.473,00 kn, intelektualne usluge u iznosu 5.661.721,00 kn, telekomunikacijske, poštanske i komunalne usluge u iznosu 3.065.248,00 kn, usluge čuvanja i čišćenja prostora u iznosu 1.170.364,00 kn, grafičke usluge u iznosu 1.161.422,00 kn, zakupnine u iznosu 1.088.317,00 kn, druge usluge u iznosu 848.744,00 kn te materijal u iznosu 3.015.543,00 kn.

U okviru drugih troškova u iznosu 13.936.080,00 kn, iskazani su troškovi vezani uz kredite, više obračunane kamate i naknade iz ranijih godina, drugi troškovi iz ranijih godina, troškovi nadoknada bankama za više ustupljeni kamatni prihod, donacije i izvanredni troškovi.

b) Izvještaj o financijskom položaju

Prema podacima iz Izvještaja o financijskom položaju na dan 31. prosinca 2013., ukupna vrijednost sredstava i izvora sredstava, odnosno aktive i pasive, iznosila je 26.162.585.624,00 kn, a u odnosu na 2012. je veća za 399.354.431,00 kn ili 1,6 %.

U tablici broj 3 se daju podaci o vrijednosti imovine, te obveza i kapitala, iz Izvještaja o financijskom položaju.

Tablica broj 3

Vrijednost imovine, obveza i kapitala

u kn

Redni broj	Opis	31. prosinca 2012.	31. prosinca 2013.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
I.	Aktiva	25.763.231.193,00	26.162.585.624,00	101,6
1.	Novčana sredstva	2.851.309.600,00	2.114.958.681,00	74,2
2.	Depoziti kod drugih banaka	30.419.324,00	232.187.299,00	763,3
3.	Potraživanja za kredite	21.457.326.903,00	22.135.969.998,00	103,2
3.1.	Potraživanja za kredite dane bankama	14.749.250.615,00	14.036.622.291,00	95,2
3.2.	Potraživanja za kredite dane drugim korisnicima	6.708.076.288,00	8.099.347.707,00	120,7
4.	Ulaganja u ovisna društva	36.123.571,00	36.123.571,00	100,0
5.	Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina	68.057.935,00	64.879.871,00	95,3
6.	Imovina raspoloživa za prodaju	1.282.528.029,00	1.532.042.308,00	119,5
7.	Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	34.130.152,00	34.220.552,00	100,3
8.	Druga imovina	3.335.679,00	12.203.344,00	365,8
II.	Pasiva	25.763.231.193,00	26.162.585.624,00	101,6
1.	Obveze	17.651.823.008,00	17.273.796.739,00	97,9
1.1.	Obveze po dugoročnim kreditima	13.546.357.872,00	12.190.252.245,00	90,0
1.2.	Obveze za izdane dugoročne vrijednosne papire	2.858.292.764,00	3.809.638.799,00	133,3
1.3.	Obveze po depozitima	167.410.404,00	166.776.372,00	99,6
1.4.	Druge obveze	1.079.761.968,00	1.107.129.323,00	102,5
2.	Kapital	8.099.052.987,00	8.876.283.015,00	109,6
2.1.	Osnivački kapital	5.943.738.866,00	6.543.738.866,00	110,1
2.2.	Zadržana dobit	1.984.983.146,00	2.119.401.366,00	106,8
2.3.	Ostale rezerve	35.912.756,00	23.984.413,00	66,8
2.4.	Neto dobit tekuće godine	134.418.220,00	189.158.370,00	140,7
3.	Garantni fond	12.355.198,00	12.505.870,00	101,2

Prema Međunarodnim financijskim standardima izvještavanja, imovina se iskazuje prema fer vrijednosti, te je ukupna imovina iskazana umanjeno za vrijednosno usklađenje imovine, odnosno rezerviranja za rizike i moguće gubitke koja iznose 2.865.848.909,00 kn. Rezerviranja su umanjila vrijednost potraživanja za dane kredite za 2.805.630.694,00 kn, vrijednost imovine raspoložive za prodaju za 26.979.310,00 kn, vrijednost dugotrajne imovine namijenjene prodaji za 8.484.444,00 kn, novčanih sredstva i depozita za 20.950.534,00 kn te druge imovine za 3.803.927,00 kn. Osim rezerviranja koja su umanjila vrijednost aktive, u okviru ostalih obveza u pasivi su iskazana rezerviranja u iznosu 124.298.776,00 kn. Navedena rezerviranja se odnose na odobrene neiskorištene kredite, garancije, sudske troškove, mirovine i druge potencijalne obveze, koje su evidentirane u izvanbilančnim evidencijama. Ukupna rezerviranja za rizike, moguće gubitke i obveze koncem 2013. iznose 2.990.147.685,00 kn.

U okviru imovine, vrijednosno su najznačajnija potraživanja za kredite u iznosu 22.135.969.998,00 kn, koja u ukupnoj imovini sudjeluju s 84,6 %. Potraživanja za kredite se odnose na potraživanja od banaka u iznosu 14.036.622.291,00 kn ili 63,4 % i potraživanja od drugih korisnika kredita u iznosu 8.099.347.707,00 kn ili 36,6 %. Potraživanja za kredite su veća u odnosu na stanje koncem 2012. za 678.643.095,00 kn ili 3,2 %. Potraživanja za kredite dane drugim korisnicima su veća za 20,7 %, a potraživanja za kredite dane bankama su manja za 4,8 %.

S obzirom da su potraživanja za kredite iskazana umanjeno za rezerviranja za rizike i moguće gubitke u iznosu 2.805.630.694,00 kn te za odgođeno priznavanje prihoda od naknada po kreditima u iznosu 154.288.589,00 kn, bruto potraživanja po kreditima iznose 25.095.889.281,00 kn. Rezerviranja za rizike i moguće gubitke, odnosno ispravak vrijednosti potraživanja služi za pokriće potencijalnih identificiranih gubitaka iz poslovanja, a formira se tijekom obračunskih razdoblja na teret troška rezerviranja. Ispravak vrijednosti se smanjuje ili ukida u slučaju smanjena stupnja rizika ili naplate potraživanja za koje je prethodno formiran ispravak vrijednosti. Bruto potraživanja za kredite se odnose na potraživanja za glavnice kredita u iznosu 25.023.591.642,00 kn i kamatni prihod u iznosu 72.297.639,00 kn.

Postupci koji se poduzimaju u cilju naplate dospjelih potraživanja i naplate po zaprimljenim instrumentima osiguranja naplate potraživanja, utvrđeni su Procedurama naplate dospjelih potraživanja. U okviru predviđenih postupaka, obavljaju se i restrukturiranja kredita, pa produljenjem rokova otplate pojedini dospjeli obroci kredita postaju nedospjeli. U 2013. su restrukturirani krediti u iznosu 1.019.554.560,00 kn. Prema podacima iz Izvještaja o dospjelim nenaplaćenim potraživanjima na dan 31. prosinca 2013., sveukupna dospjela nenaplaćena potraživanja iznose 1.712.906.000,00 kn, a odnose se na 1 621 dužnika. U odnosu na stanje koncem 2012., veća su za 60,1 %. Evidentirana u okviru bilančnih pozicija u iznosu 1.650.568.000,00 kn i u okviru izvanbilančnih pozicija u iznosu 62.338.000,00 kn. Dospjela potraživanja u okviru bilančnih pozicija se odnose na potraživanja na koja je smanjena mogućnost utjecaja (potraživanja od dužnika u stečajnom postupku i postupku predstečajne nagodbe, utužena potraživanja) u iznosu 1.241.825.000,00 kn i na potraživanja s mogućnošću utjecaja u iznosu 408.743.000,00 kn.

Otpisi potraživanja se obavljaju prema Računovodstvenim politikama i Procedurama otpisa potraživanja HBOR-a, kojima su uređeni kriteriji i postupci koje stručne službe poduzimaju vezano uz otpis potraživanja. Kriteriji za otpis potraživanja su grupirani u tri skupine: iscrpljenost svih raspoloživih oblika redovne i prisilne naplate, ostvarivanje nagodbe, prodaja potraživanja ili restrukturiranje plasmana, te teško socijalno ili zdravstveno stanje dužnika. U 2013. su iz poslovnih knjiga na teret rezerviranja otpisana, odnosno trajno isknjižena potraživanja u iznosu 11.377.665,00 kn. Prema podacima o otpisanim potraživanjima, u razdoblju od 1992. do 2013., otpisana su potraživanja ukupno u iznosu 336.014.700,00 kn, od čega se na glavnice kredita odnosi 285.196.300,00 kn ili 84,9 %, a na kamate, naknade i druga potraživanja 50.818.400,00 kn ili 15,6 %. Vrijednosno najznačajniji otpisi u iznosu 311.800.000,00 kn ili 92,8 %, odnose se na otpise potraživanja po završetku stečajnih postupaka nad dužnikom.

Novčana sredstava iskazana u iznosu 2.114.958.681,00 kn, odnose se na stvarno stanje novčanih sredstava na računima u iznosu 2.133.543.686,00 kn, koje je umanjeno za rezerviranja za moguće gubitke po računima kod banaka u iznosu 18.585.005,00 kn.

Stanje novčanih sredstava se odnosi na transakcijski račun kod Hrvatske narodne banke (dalje u tekstu: HNB) u iznosu 1.804.488.683,00 kn, redovni kunski račun kod HNB u iznosu 275.058.259,00 kn, devizne račune kod banaka iz inozemstva i domaćih banaka u iznosu 53.993.558,00 kn i blagajnu u iznosu 3.185,00 kn.

Sredstva na transakcijskom računu kod HNB se odnose na neiskorištena sredstva sindiciranog kredita domaćih poslovnih banaka, namijenjena za odobravanje kredita u okviru Programa razvoja gospodarstva. Sredstva sindiciranog kredita su osigurana u 2012. donošenjem odluke HNB o smanjenju obvezne pričuve poslovnih banaka. Ugovor o sindiciranom kreditu u iznosu 3.415.619.978,00 kn HBOR je zaključila u lipnju 2012. s 13 poslovnih banaka, a dodatak ugovoru u siječnju 2014. Kamata je ugovorena u visini 0,1 % na sredstva kredita na računu, a 1,4 % na sredstva isplaćena krajnjim korisnicima. Prema ugovoru, odluke o odobrenjima kredita u okviru Programa razvoja gospodarstva, trebale su biti donesene do 27. siječnja 2014., a do konca siječnja 2014. je trebalo prijevremeno otplatiti neiskorištena sredstva kredita. U skladu s ugovorom, koncem siječnja 2014. prijevremeno su otplaćena sredstva u iznosu 1.644.709.417,00 kn.

Depoziti kod drugih banaka u iznosu 232.187.299,00 kn, odnose se na stanje depozita kod banaka iz inozemstva u iznosu 224.546.704,00 kn, domaćih banaka u iznosu 10.000.000,00 kn i kamata u iznosu 6.124,00 kn, koje je umanjeno za rezerviranja za moguće gubitke u iznosu 2.365.529,00 kn. Sredstva su oročavana u eurima i kunama, prema uvjetima na Tržištu novca. Kamatna stopa na oročena sredstva se kretala od 0,1 % do 1,7 %, a rokovi oročavanja od jedan do 91 dan.

Imovina raspoloživa za prodaju u iznosu 1.532.042.308,00 kn se odnosi na trezorske zapise Ministarstva financija u iznosu 823.728.375,00 kn, udjele u investicijskim fondovima u iznosu 350.682.031,00 kn, obveznice Republike Hrvatske u iznosu 334.950.739,00 kn, dionice Europskog investicijskog fonda u iznosu 14.203.782,00 kn, obračunane kamate na obveznice Republike Hrvatske i trezorske zapise Ministarstva financija u iznosu 8.294.691,00 kn, te dionice drugih pravnih osoba u iznosu 182.690,00 kn.

Ulaganja u ovisna društva u iznosu 36.123.571,00 kn se odnose na ulaganje u društvo HKO. Navedeno društvo je osnovano u 2010. s temeljnim kapitalom u iznosu 37.500.000,00 kn, koji su uplatili HBOR u visini 51,0 % i pravna osoba iz inozemstva u visini 49,0 %. HBOR je u 2012. kupila 49,0 % udjela u društvu HKO od pravne osobe iz inozemstva za 2.300.000 EUR i postala vlasnik 100,0 % udjela društva HKO. Društvo HKO je specijalizirano za osiguranje kratkoročnih potraživanja nastalih temeljem prodaje roba i usluga među poslovnim subjektima. Osigurava izvozna i domaća potraživanja od političkih i komercijalnih rizika. U listopadu 2010. društvo HKO je osnovalo društvo Poslovni info servis d.o.o. koje je zaduženo za provedbu analiza i ocjena kreditnih rizika vezano uz poslove osiguranja. Koncem 2013. društvo HKO je imalo 11 zaposlenika a društvo Poslovni info servis d.o.o. tri zaposlenika.

U okviru pasive, vrijednosno su najznačajnije obveze u iznosu 17.273.796.739,00 kn, koje u ukupnoj pasivi sudjeluju sa 66,0 %. Iskazane obveze koncem 2013. su manje za 378.026.269,00 kn ili 2,1 % u odnosu na stanje koncem 2012. Na smanjenje obveza su utjecali prijevremeni povrat dijela klupskog kredita domaćih poslovnih banaka u iznosu 918.630.000,00 kn (s redovnim dospijecem do konca 2016.), prijevremena otplata pojedinih inozemnih kredita te promjena načina iskazivanja plaćenih naknada na kredite s obilježjem kamatnog troška.

Plaćene naknade po kreditnim zaduženjima i izdanim vrijednosnim papirima su iskazane kao odgođeno priznavanje kamatnih rashoda u okviru obveza, te se glavnice obveza za kredite i izdane dugoročne vrijednosne papire iskazuju po amortiziranom trošku, umanjeno za plaćene naknade, koje će se priznavati u izvještaju o dobiti i gubitku na vremenskoj osnovi, za vrijeme otplate zaduženja.

Obveze prema dugoročnim kreditima u iznosu 12.190.252.245,00 kn sudjeluju u ukupnim obvezama s 70,6 %, obveze za izdane dugoročne vrijednosne papire u iznosu 3.809.638.799,00 kn s 22,1 %, druge obveze u iznosu 1.107.129.323,00 kn s 6,4 %, a obveze po depozitima u iznosu 166.776.372,00 kn s 0,9 %.

Iskazane obveze prema dugoročnim kreditima u iznosu 12.190.252.245,00 kn su umanjene za odgođeno priznavanje naknada prema kreditnim zaduženjima s obilježjem kamatnog troška u iznosu 35.321.814,00 kn, te bruto obveze prema dugoročnim kreditima iznose 12.225.574.059,00 kn. Navedene obveze se odnose na glavnice primljenih dugoročnih kredita od inozemnih banaka u iznosu 8.754.141.234,00 kn i sindiciranog kredita banaka iz zemlje u iznosu 3.415.619.978,00 kn te obveze za nedospjelu kamatu u iznosu 55.812.847,00 kn.

Tijekom 2013. je zaključeno šest ugovora o zajmu ukupno u iznosu 646.951.300 EUR, od čega dva s Europskom investicijskom bankom (dalje u tekstu: EIB), jedan s Razvojnou bankom Vijeća Europe (dalje u tekstu: CEB) i tri s njemačkom izvoznou bankou. Ugovori o zajmu s EIB-ou zaključeni su u iznosu 500.000.000 EUR uz fiksnu kamatnu stopu za pojedinu tranšu, od 2,074 % do 2,577 %, a sredstva su namijenjena za financiranje malog i srednjeg poduzetništva te srednje kapitaliziranih poduzeća. Rok otplate zajma je najkasnije do 2030. S CEB-ou je zaključen ugovor o zajmu u iznosu 90.000.000 EUR, s namjenou financiranja projekata mikro, malih i srednjih poduzeća, lokalne i regionalne samouprave i drugih subjekata javnog sektora. Projekti trebaju uključivati unapređenje životnih uvjeta u urbanim i ruralnim područjima, te otvaranje i očuvanje održivih radnih mjesta. Kamatna stopa će se utvrđivati za pojedinu tranšu kredita - fiksna u visini 2,03 % do 2,53 % ili varijabilna tromjesečni EURIBOR uvećan za 0,75 % ili 0,90 %. Rok otplate, uključujući i poček je najdulje 15 godina. Ugovori o zajmu s njemačkou izvoznou bankou su zaključeni u iznosu 56.951.300 EUR uz kamatne stope od 3,1 % do 3,9 %. Sredstva su namijenjena financiranju izgradnje vjetroelektrana na području Republike Hrvatske.

Obveze za izdane dugoročne vrijednosne papire u iznosu 3.809.638.799,00 kn, sudjeluju u ukupnim obvezama sa 22,1 %. U odnosu na 2012. su veće za 951.346.035,00 kn ili 33,3 % zbog nove emisije obveznica u 2013. Navedene obveze su iskazane umanjeno za odgođeno priznavanje kamatnih rashoda s osnova plaćenih naknada u iznosu 778.840,00 kn, te bruto obveze za izdane dugoročne vrijednosne papire iznose 3.810.417.639,00 kn. Odnose se na obveze za obveznice izdane u 2006., 2007. i 2013. ukupno u iznosu 3.716.078.102,00 kn i obračunane kamate u iznosu 94.339.537,00 kn. Na temelju Odluke nadzornog odbora HBOR se u 2013. zadužila za opće namjene izdavanjem obveznica u iznosu 150.000.000 EUR uz fiksnu kamatnu stopu 6,0 %. Dospijeće obveznica je u svibnju 2020. Obveznice su plasirane po cijeni od 98,013 % nominalnog iznosa, odnosno 147.019.500 EUR.

Obveze za primljene depozite u iznosu 166.776.372,00 kn se odnose na obveze prema kuskim depozitima u iznosu 103.740.791,00 kn i deviznim depozitima u iznosu 63.035.581,00 kn.

U okviru obveza prema kunkskim depozitima, na depozite lokalne samouprave i fondova se odnosi 46.318.532,00 kn, a državnih institucija 57.243.728,00 kn. U okviru obveza prema deviznim depozitima, iskazne su obveze prema Ministarstvu financija vezano uz obavljanje poslova osiguranja izvoza u iznosu 17.359.574,00 kn, obveze za sredstva Darovnice Zaklade Globalnog Fonda zaštite okoliša za Projekt obnovljivih izvora energije u iznosu od 6.071.531,00 kn i obveze vezane uz Program izdavanja bankarskih garancija u okviru Projekta energetske učinkovitosti u iznosu od 4.994.100,00 kn.

Druge obveze u iznosu 1.107.129.323,00 kn, odnose se na odgođeno priznavanje kamatnih prihoda u iznosu 853.759.656,00 kn, rezerviranja za potencijalne i preuzete obveze u iznosu 124.298.776,00 kn, obveze za subvencije u iznosu 116.548.367,00 kn, obveze za bruto plaće i naknade u iznosu 5.717.964,00 kn, obveze prema dobavljačima u iznosu 1.195.195,00 kn, obveze za više naplaćena potraživanja u iznosu 1.894.537,00 kn, te druge obveze u iznosu 3.714.828,00 kn. U odnosu na 2012., druge obveze su veće za 27.367.355,00 kn ili 2,5 %. Na povećanje drugih obveza utjecale su obveze za subvencionirane kamate u okviru Programa povlaštenog financiranja prema kreditnim programima HBOR-a koje su veće za 95.693.530,00 kn u odnosu na 2012.

U okviru odgođenog priznavanja kamatnih prihoda u iznosu 853.759.656,00 kn, iskazna je državna subvencija kamata na kredite koje nisu dospjele na naplatu. Krajnjim korisnicima kredita koji ostvaruju pravo na subvenciju kamatne stope, kamate se subvencioniraju za cijelo vrijeme trajanja otplate kredita. U skladu s Programom povlaštenog financiranja po kreditnim programima HBOR-a, diskontirani iznos subvencioniranih kamata je iskazan kao odgođeno priznavanje kamatnih prihoda u okviru drugih obveza i priznaje se u izvještaj o dobiti i gubitku na vremenskoj osnovi tijekom razdoblja otplate kredita.

Rezerviranja za potencijalne i preuzete obveze iskazana u okviru drugih obveza u iznosu 124.298.776,00 kn, odnose se na garancije i odobrene a neiskorištene kredite u iznosu 60.384.628,00 kn, sudske sporove u iznosu 30.161.753,00 kn te mirovine i druge obveze u iznosu 33.752.395,00 kn. Postupci koji se poduzimaju radi evidentiranja, praćenja, procjene rizika i rezerviranja za obveze koje mogu nastati s osnove izgubljenih sudskih sporova, uređeni su Procedurama praćenja sudskih sporova i rezerviranja sredstava za sudske sporove koji se vode protiv HBOR-a. Prema Izvještaju, sa stanjem koncem 2013., rezerviranja u iznosu 30.161.753,00 kn se odnose na dva sudska spora. Za sudski spor koji je u 2007. pokrenut protiv HBOR-a radi nadoknade štete u iznosu 100.000.000,00 kn, zbog neosnovanog otkazivanja ugovora o kreditu, rezervirana su sredstva u iznosu 19.506.933,00 kn. Za sudski spor koji je u 2013. pokrenula pravna osoba iz inozemstva za nadoknadu štete u iznosu 3.194.000 EUR, vezano uz raskid ugovora o nabavi informacijskog sustava HBOR-a zaključenog u 2008., rezervirano je 10.654.820,00 kn.

Obveze za subvencije u iznosu 116.548.367,00 kn, odnose se na obveze za predujmove preuzete od ministarstava, prema ugovorima o obavljanju poslova u ime i za račun ministarstava. Odnose se na obveze prema Ministarstvu financija u iznosu 104.148.478,00 kn vezano uz Program povlaštenog financiranja po kreditnim programima HBOR-a, te Ministarstvu pomorstva, prometa i infrastrukture, Ministarstvu poljoprivrede i Ministarstvu poduzetništva i obrta u iznosu 12.399.889,00 kn.

Kapital iznosi 8.876.283.015,00 kn, od čega se na osnivački kapital odnosi 6.543.738.866,00 kn.

U okviru osnivačkog kapitala, iskazan je kapital uplaćen iz državnog proračuna u iznosu 6.117.107.200,00 kn i revalorizacijske rezerve u iznosu 426.631.666,00 kn. U odnosu na 2012., osnivački kapital je veći za 600.000.000,00 kn, koji je iznos u 2013. uplaćen HBOR-u iz državnog proračuna. Zadržana dobit i dobit tekuće godine iznose ukupno 2.308.559.736,00 kn i čine 26,0 % kapitala.

Sredstva garantnog fonda iskazana u iznosu 12.505.870,00 kn se odnose na bespovratna sredstva Vlade Republike Njemačke, a koriste se za pokriće mogućih gubitaka za izdane garancije i odobrene kredite iz Programa kreditiranja utemeljenja poduzetništva. Povećanje u odnosu na prethodnu godinu se odnosi na tečajne razlike u iznosu 150.672,00 kn.

c) Revizija godišnjih financijskih izvještaja

Reviziju financijskih izvještaja za 2013. je obavila neovisna pravna osoba ovlaštena za obavljanje poslova revizije. Prema mišljenju neovisne revizije, financijski izvještaji u svim značajnim odrednicama realno prezentiraju financijski položaj HBOR-a na dan 31. prosinca 2013., financijsku uspješnost i novčane tokove za tada završenu godinu, u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koje je usvojila Europska unija.

Prema mišljenju neovisne revizije, financijske informacije prikazane u Godišnjem izvješću koje je s financijskim izvještajima upućeno na potvrdu Hrvatskom Saboru, podudaraju se u svim značajnim odrednicama s financijskim izvještajima na dan 31. prosinca 2013.

II. Revizija za 2013.

Ciljevi i područja revizije

Ciljevi revizije su bili:

- provjeriti istinitost i vjerodostojnost financijskih izvještaja za 2013.
- provjeriti ostvarenje plana te prihoda i rashoda
- ispitati financijske i druge transakcije u smislu učinkovitog i svrsishodnog trošenja sredstava te
- ispitati primjenu zakona i drugih propisa vezanih uz organizaciju i financijsko računovodstveno poslovanje.

Područja revizije su određena prema kriteriju značajnosti i na temelju procjene rizika pojave nepravilnosti.

Metode i postupci revizije

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza, proučena je i analizirana pravna regulativa te dokumentacija i informacije o poslovanju HBOR-a. Ispitana je dosljednost primjene zakona, odluka i drugih internih akata s ciljem utvrđivanja pravilnosti poslovanja. Podaci iskazani u financijskim izvještajima uspoređeni su s planiranim i s podacima iz ranijeg razdoblja u cilju utvrđivanja područja rizika. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima, te pravilnost i pravodobnost evidentiranja poslovnih događaja. Obavljena je provjera vrijednosno značajnijih stavki na pojedinim računima, dok su brojnije, vrijednosno manje značajne stavke testirane metodom uzorka. Provjerena je dokumentacija vezana uz odobravanje kredita, obračun plaća, ulazne račune, evidentiranje prihoda, rashoda i dugotrajne imovine, te postupke javne nabave. Također su obavljene razgovori sa zaposlenicima koji su uključeni u poslovne procese i odgovorni za njihovo pravilno i zakonito izvršavanje te su pribavljena obrazloženja od odgovornih osoba.

Provjera izvršenja naloga i preporuka revizije za 2007.

Državni ured za reviziju je obavio financijsku reviziju HBOR-a za 2007., o čemu je sastavljeno izvješće i izraženo bezuvjetno mišljenje.

Revizijom nisu utvrđene nepravilnosti koje bi značajnije utjecale na realnost i istinitost financijskih izvještaja te poslovanje HBOR-a.

Nalaz za 2013.

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: djelokrug rada i unutarnje ustrojstvo, planiranje i računovodstveno poslovanje, kreditno poslovanje, obavljanje poslova u ime i za račun nalogodavca, prihodi, rashodi, imovina, obveze te javna nabava.

Revizijom nisu utvrđene značajnije nepravilnosti i propusti vezani uz istinitost i objektivnost financijskih izvještaja te usklađenost poslovanja sa zakonima i drugim propisima. Obavljenom revizijom su dana mišljenja i preporuke u cilju poboljšanja poslovanja koje se odnose na kreditno poslovanje, obavljanje poslova u ime i za račun nalogodavca, rashode i javnu nabavu.

1. Kreditno poslovanje

- 1.1. Za obavljanje kreditnog poslovanja, na temelju odredbi Statuta, doneseno je više internih akata - Kreditne politike, Pravilnik o osnovnim uvjetima financiranja pojedinih ciljnih skupina HBOR-a, Odluka o općim uvjetima kreditnog poslovanja HBOR-a, Procedure upravljanja kreditnim rizikom, Metodologije za ocjenu kreditnog rizika, Opći uvjeti osiguranja plasmana HBOR-a, Odluka o kamatnim stopama HBOR-a, Pravilnik o utvrđivanju referentne i diskontne kamatne stope, Odluka o naknadama za usluge koje obavlja HBOR te drugi akti i odluke nadležnih tijela.

Kreditni se odobravaju uz opću kamatnu stopu koja se određuje najmanje u visini referentne i poticajnu kamatnu stopu koja je niža od referentne. Referentna kamatna stopa se određuje posebno za svakog korisnika kredita. U skladu s odredbama Statuta, u 2013. je pojedinačne odluke o odobrenju izravnih plasmana do 700.000,00 kn i neizravnih do 3.000.000,00 kn donosio Kreditni odbor, Uprava je donosila odluke o odobrenju plasmana do 37.000.000,00 kn, a Nadzorni odbor u iznosima većim od 37.000.000,00 kn. Prema izmijenama Statuta iz lipnja 2014., pojedinačne odluke o odobrenju kredita donosi Uprava, a za odluke o odobrenju kredita u iznosu većem od 37.000.000,00 kn je potrebna suglasnost Nadzornog odbora. Kreditni se odobravaju izravno i putem poslovnih banaka. Od 2012. u okviru pojedinih programa kreditiranja provodi se Model podjele rizika s poslovnim bankama. Za velike investicije iznad 9.000.000,00 kn, HBOR preuzima 50,0 % rizika, a drugih 50,0% preuzima poslovna banka. Za male i srednje poduzetnike HBOR preuzima rizik do 40,0 % iznosa ukupnog kredita uz jamstvo HAMAG INVEST-a, a poslovna banka do 60,0%. Kod kreditiranja putem poslovnih banaka, HBOR odobrava kredite poslovnoj banci, a banka odobrava kredite i zaključuje ugovore o kreditu s krajnjim korisnicima. Kontrolu namjenskog korištenja izravnih kredita obavlja HBOR, kontrolu kredita danih putem poslovnih banaka, prema ugovorima, obvezna je obavljati poslovna banka, a pravo kontrole ima i HBOR. Do konca 2013., namjensko korištenje kredita je kontrolirano u okviru više ustrojstvenih jedinica, a zbirni izvještaji o kontrolama nisu sastavljeni. U prosincu 2013. je ustrojena Služba namjenske kontrole kredita, koja je poslove iz nadležnosti započela obavljati u 2014., a između ostalog treba sastavljati i zbirne izvještaje o obavljenim kontrolama.

U 2013. je odobreno 1 256 zahtjeva za kredite u iznosu 7.776.046.871,00 kn, u okviru 27 kreditnih programa raspoređenih u četiri skupine. U odnosu na 2012., iznos odobrenih kredita je manji za 24,0 %.

Putem poslovnih banaka je odobreno 866 kredita u iznosu 4.331.635.203,00 kn ili 55,7 %, a izravno 390 u iznosu 3.444.411.668,00 kn ili 44,3 % ukupno odobrenog iznosa. Uz poticajne kamatne stope odobreno je 2.810.391.797,00 kn ili 36,1 % odobrenog iznosa.

Kreditni se odobravaju na temelju kreditnih programa kojima se utvrđuju ciljevi i način provođenja programa, ciljna skupina korisnika, namjena i najviši iznos kredita, udjel investitora, korištenje kredita, početak i otplata kredita, vrsta i visina kamatne stope i naknada, instrumenti osiguranja, te potrebna dokumentacija za obradu kreditnog zahtjeva. Pojedini kreditni programi imaju vrlo slične ciljeve, a namjene kredita nisu precizno određene, te korisnici kredita mogu birati u okviru kojeg programa mogu dobiti povoljniji kredit, a omogućava se i kombinacija uvjeta kreditiranja iz dva kreditna programa. S obzirom da namjene kreditnih sredstava nisu jasno definirane moguća su različita tumačenja. Tako su u okviru Programa kreditiranja proizvodnje, odobravani krediti i za uslužnu djelatnost (tiskarske usluge), a i u okviru programa Gospodarstvo kojim je također predviđeno kreditiranje proizvodnje, odobravani su krediti i društvima koja obavljaju uslužnu djelatnost. Odredbe pojedinih kreditnih programa vezane uz kreditiranje započelih ulaganja i vlastiti udjel u investiciji također nisu jasno definirane. Krediti novoosnovanim društvima bez zaposlenika, koja nisu ispunjavala uvjete Programa kreditiranja poduzetnika početnika vezano uz najviši iznos kredita, osnivače društva, udjele u drugim društvima ili zapošljavanje osnivača, odobravani su u okviru drugih kreditnih programa. Navedena društva, s obzirom da nisu ranije poslovala, uz zahtjeve za kredit nisu priložila potrebnu dokumentaciju vezanu uz dotadašnje poslovanje, a pojedina su priložila dokumentaciju o poslovanju povezanih društava. Internim aktima nisu zasebno regulirani uvjeti odobravanja kredita novoosnovanim društvima, osim dijelom u okviru Programa kreditiranja poduzetnika početnika. Zbog naprijed navedenih manjkavosti u definiranju kreditnih programa, otežano je ocijeniti udovoljavaju li pojedini odobreni zahtjevi za kredit kriterijima kreditnih programa.

Prema odredbama pojedinih programa koje se odnose na način provođenja programa, kreditiranje krajnjih korisnika trebalo se provoditi samo putem poslovnih banaka, a krediti su odobravani i izravno. U okviru Programa razvoja gospodarstva odobreni su krediti većem broju društava koja nisu ispunjavala uvjete vezane uz ostvarene prihode od prodaje na međunarodnom tržištu, te visinu koeficijenta zaduženosti, pokazatelja likvidnosti i ostvarene dobiti. U okviru pojedinih kreditnih programa, pojedini zahtjevi za kredite su odobreni za namjene koje nisu pridonosile ostvarenju ciljeva programa za koje su odobreni (ulaganja u komunalnu infrastrukturu, postojeću i novu proizvodnju, turistički sektor). Odlukom o općim uvjetima kreditnog poslovanja HBOR-a je određeno da program kreditiranja neće predstavljati za nadležna tijela odlučivanja prepreku za razmatranje i onih zahtjeva za kredit koji u potpunosti ne udovoljavaju kriterijima programa. Odlukom nije određeno u kojim slučajevima nadležna tijela mogu primijeniti tu mogućnost. HBOR ne raspolaže podacima o broju i iznosu odobrenih zahtjeva za kredite koji nisu udovoljavali kriterijima programa, jer ti podaci nisu vođeni zasebno. Državni ured za reviziju je mišljenja da odobravanje kreditnih zahtjeva koji ne udovoljavaju kriterijima kreditnih programa treba biti dopušteno u iznimnim slučajevima koje treba predvidjeti internim aktima.

U okviru 24 kreditna programa, krediti su odobravani uz poticajne kamatne stope. Ukoliko je kamatna stopa određena kreditnim programom, za pojedinog korisnika kredita niža od referentne kamatne stope, odobravaju mu se potpore u vidu poticajnih kamatnih stopa. Prema ugovoru o obavljanju poslova povlaštenog financiranja po kreditnim programima HBOR-a, Ministarstvo financija nadoknađuje HBOR-u razliku u kamatnoj stopi za pojedine korisnike kredita najviše 3,0 %, a iznimno 5,0 %. U slučaju da je razlika između odobrene i referentne kamatne stope za pojedinog korisnika veća ili su sva sredstva primljena iz državnog proračuna za navedene namjene rezervirana ili se za pojedine korisnike kredita kamata ne subvencionira iz državnog proračuna, potpora u vidu povoljnijih kamatnih stopa tereti poslovanje HBOR-a. Najviši ukupan iznos razlike u visini kamatne stope koji se može odobriti kao potpora nije određen, te se pojedinim korisnicima kredita odobravaju razlike u visini kamatne stope veće od 3,0 %, odnosno 5,0 %, koje treće poslovanje HBOR-a. Navedeno se odnosi na novoosnovana društva i sva druga društva koja imaju loš kreditni rejting te zbog toga i visoku referentnu kamatnu stopu, pa je razlika između odobrene i referentne kamatne stope velika, a time je i iznos odobrene potpore u vidu povoljnijih kamata u odnosu na odobreni iznos kredita značajan.

Prema Zakonu o državnim potporama (Narodne novine 140/05, 49/11, 72/13, 141/13 i 47/14), HBOR za svakog korisnika kredita izračunava postotak i iznos državne potpore koji je primio u vidu povoljnije kamatne stope. Dio razlike kamata između odobrene poticajne i referentne kamatne stope za pojedine korisnike kredita HBOR-u se nadoknađuje iz državnog proračuna putem Ministarstva financija i Ministarstva poduzetništva i obrta. Prema evidenciji državnih potpora, HBOR je u 2013. korisnicima kredita dodijelio potpore u vidu povoljnijih kamatnih stopa u iznosu 366.072.022,00 kn, od čega mu je iz državnog proračuna nadoknađeno 153.674.968,00 kn, a dio razlike kamata u iznosu 212.397.054.00 kn nije nadoknađen pa tereti poslovanje HBOR-a. Odobrene potpore za kamate koje HBOR-u nisu nadoknađene, nisu evidentirane u poslovnim knjigama niti iskazane u financijskim izvještajima.

Državni ured za reviziju predlaže, u cilju transparentnijeg odobravanja kreditnih sredstava, preciznije odrediti uvjete kreditiranja u okviru pojedinih kreditnih programa, kako bi se moglo nedvojbeno utvrditi udovoljavaju li korisnici kredita uvjetima kreditnog programa. Također predlaže internim aktima regulirati uvjete odobravanja kredita novoosnovanim društvima, čiji zahtjevi za kreditiranje ne ispunjavaju kriterije Programa kreditiranja poduzetnika početnika. Nadalje, Državni ured za reviziju predlaže odrediti najviši iznos razlike u visini kamatne stope koja se korisniku kredita može odobriti kao potpora.

Državni ured za reviziju predlaže odrediti internim aktima u kojim se slučajevima iznimno mogu odobravati kreditni zahtjevi koji ne udovoljavaju kriterijima kreditnih programa. Također predlaže, u cilju transparentnijeg raspolaganja javnim novcem, voditi zasebne evidencije o tako odobrenim kreditnim zahtjevima, a u godišnjim izvještajima o poslovanju davati informacije o razlozima odobravanja kredita koji ne udovoljavaju kriterijima kreditnih programa.

Državni ured za reviziju predlaže potpore dane korisnicima kredita u vidu povoljnijih kamatnih stopa, koje terete poslovanje HBOR-a, evidentirati u poslovnim knjigama i iskazivati u financijskim izvještajima, s obzirom da proizlaze iz obavljanja jedne od osnovnih djelatnosti koja se odnosi na poticanje razvitka gospodarstva kreditiranjem uz povoljnije kamatne stope.

1.2. *Vezano uz prijedlog da se internim aktima preciznije odrede uvjeti kreditiranja u okviru pojedinih kreditnih programa, HBOR je obrazložila da su namjene kreditnih programa određene tako da obuhvaćaju uobičajene skupine ulaganja: zemljište, osnivačka ulaganja, građevinske objekte, opremu i obrtna sredstva. U pojedinim programima, navedene su i specifične namjene, tako su u programu kreditiranja Poljoprivreda i ujednačeni razvoj, kao prihvatljive namjene navedene podizanje dugogodišnjih nasada, osnovno stado, te povrtlarska i cvjećarska proizvodnja, kako bi potencijali korisnici kredita lakše prepoznali najprihvatljiviji program kreditiranja. Nadalje, obrazloženo je da je u okviru Programa kreditiranja proizvodnje, financirana i tiskarska djelatnost jer je cilj navedenog programa financiranje obrtnih sredstava svih oblika proizvodnih djelatnosti pa tako i djelatnosti tiskarskih proizvoda, s obzirom da djelatnost tiska nije isključivo uslužna djelatnost. HBOR je navela da program kreditiranja Gospodarstvo ima cilj najšire financiranje aktivnosti u gospodarstvu te obuhvaća i područje uslužne djelatnosti, a ne isključivo prerađivačke industrije, te da je financiranje isključivo proizvodne djelatnosti uređeno programom Nova proizvodnja.*

Za Program kreditiranja poduzetnika početnika, HBOR je navela da je namijenjen novoosnovanim društvima u vlasništvu fizičkih osoba koje do tada nisu obavljale poslovnu djelatnost, te da su u odnosu na ostale programe, uvjeti kreditiranja u okviru navedenog Programa nešto povoljniji. Fizičke osobe, koje su već obavljale poslovnu djelatnost putem trgovačkih društava ili obrta, ne smatraju se u pravom smislu poduzetnicima početnicima, pa su se društva koje su osnovale te fizičke osobe ili druga društva, financirala u okviru drugih programa kreditiranja, uz primjenu uvjeta kreditiranja koji su primjenjivani i za druge postojeće poduzetnike.

Vezano uz činjenicu da su u okviru Programa razvoja gospodarstva odobravani krediti društvima koja nisu ispunjavala pojedine uvijete vezane uz ostvarene prihode na inozemnom tržištu, zaduženost, likvidnost i ostvarenu dobit, obrazloženo je kako je u skladu sa Zaključkom Nadzornog odbora o potrebi fleksibilnijeg pristupa pri odobrenju navedenih kredita, Uprava HBOR-a u srpnju 2012. donijela odluku kojom je omogućeno kreditiranje subjekata koji ne udovoljavaju uvjetima koji se odnose na ostvarenje prihoda na inozemnom tržištu. Nadalje, navedeno je da s obzirom na specifičnosti svake pojedine investicije nije moguće predvidjeti sva odstupanja koja bi se mogla pojavljivati pri odobrenju budućih investicija, te da je Odlukom o općim uvjetima kreditnog poslovanja određeno kako Uprava, kao tijelo koje donosi programe kreditiranja, neće biti ograničena samim programima kreditiranja u donošenju odluka. HBOR je također navela da je u 2014. započelo navođenje tih odstupanja na razini pojedinačnih kreditnih prijedloga, o čemu se izvješćuje Nadzorni odbor, ali se o tome još ne vodi sustavna evidencija.

Što se tiče prijedloga da se utvrdi najviša razlika u visini kamatne stope koja se korisniku može odobriti kao potpora, HBOR je navela da je dodjela državnih potpora regulirana nacionalnim propisima i propisima EU, prema kojima je određeno i postupanje HBOR-a te se prilikom odobrenja kredita odobravaju državne potpore koje intenzitetom udovoljavaju zakonom predviđenim okvirima. Obrazloženo je da iznos potpore ne ovisi isključivo o rejtingu poduzetnika i kolateralizaciji kredita, već i o kretanju referentne kamatne stope koju određuje Europska komisija, zbog čega nije moguće unaprijed utvrditi najviši iznos razlike u visini kamatne stope koju je moguće odobriti kao potporu.

Navedeno je da se najveći relativni iznosi potpora uobičajeno odobravaju poduzetnicima početnicima i poduzetnicima koji posluju u sustavu poreza na dohodak (mikro poduzetnicima), što je u skladu s poslovnim ciljevima HBOR-a. Ograničavanje relativne razine potpora po kreditima, prema mišljenju HBOR-a, umanjilo bi mogućnosti za financiranje posebnih ciljnih skupina kao što su početnici, mladi, žene poduzetnice, poljoprivrednici i drugi.

Vezano uz prijedlog za evidentiranje potpora u poslovnim knjigama, obrazloženo je da je tretman potpora u poslovnim knjigama HBOR-a detaljno uređen Procedurama za provedbu, računovodstvenu evidenciju i knjigovodstveno izvještavanje o subvenciji kamatnih stopa, pod točkom Povoljni zajam. U slučajevima potpore HBOR-a, odnosno povoljnijeg zajma, taj se iznos u knjigovodstvu prikazuje i evidentira izvanbilančno. Evidentirani iznos povoljnijeg zajma predstavlja samo evidencijski podatak te obračunske kategorije pa nema neposredan utjecaj na financijski rezultat poslovanja HBOR-a. Navedeno je da se u analitičkom knjigovodstvu otvara partija povoljnijeg zajma te se provodi knjiženje u izvanbilančnoj evidenciji kao potencijalno potraživanje cjelokupno procijenjenog iznosa povoljnijeg zajma. Prelaskom kredita iz korištenja u otplatu, sastavlja se konačni plan amortizacije povoljnijeg zajma u ukupnom iznosu za cijelo vrijeme trajanja otplate kredita i evidentira u izvanbilančnoj evidenciji kao smanjenje potencijalnog potraživanja. Po isteku svake poslovne godine, komitentima koji su u toj godini koristili potporu HBOR-a, dostavlja se navedeni plan amortizacije povoljnijeg zajma kako bi potporu mogli na odgovarajući način iskazati u svojim poslovnim knjigama, u skladu s računovodstvenim standardima koje primjenjuju i poreznim zakonima. Vezano uz iskazivanje iznosa dane potpore, HBOR je nadalje navela da svoje nekonsolidirane i konsolidirane financijske izvještaje sastavlja punom primjenom Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja koji se primjenjuju u Europskoj uniji, prema kojima ne postoji obveza objave ovakvog evidencijskog podatka prvenstveno za potrebe komitenata. Nadalje je navela, da je MRS 20 koji uređuje pitanja računovodstva za državne potpore i objavljivanje državne pomoći, namijenjen korisnicima državne potpore i državne pomoći, što HBOR u navedenom slučaju nije, te da se priznavanje i prezentiranje kamatnih prihoda obavlja u skladu s odredbama MRS-a 18 – Prihodi.

2. Obavljanje poslova u ime i za račun nalogodavca

2.1. Osim poslova u svoje ime i za svoj račun, HBOR obavlja poslove u ime i za račun nalogodavaca - ministarstava i drugih pravnih osoba. Za obavljanje pojedinih poslova naplaćuje naknadu, a pojedine obavlja bez naknade. Za navedene poslove vode se zasebne poslovne knjige i sastavljaju financijski izvještaji za nalogodavce. Za 2013. je sastavljeno 25 financijskih izvještaja u kojima je ukupan iznos imovine, odnosno obveza i izvora imovine, koncem 2013. iskazan u iznosu 2.639.335.927,00 kn.

- Poslovi ulaganja u fondove za gospodarsku suradnju

Ugovor o nalogu za obavljanje poslova ulaganja u fondove za gospodarsku suradnju (dalje u tekstu: FGS), zaključen je u 2011. s Vladom RH.

Prema Odluci o sudjelovanju u fondovima za gospodarsku suradnju (Narodne novine 8/10, 25/12, 137/12, 16/13 i 40/13), ciljevi ulaganja su poticaj razvoja gospodarstva, očuvanje sadašnjih i otvaranje novih radnih mjesta te jačanje postojećih i pokretanje novih gospodarskih subjekata. Određeno je da će Vlada RH sudjelovati u osnivanju FGS-ova sa sredstvima do 1.000.000.000,00 kn. FGS nema ograničenja godišnjeg iznosa ulaganja te uz suglasnost ulagatelja može ulagati do iskorištenja sredstava. Društvima za upravljanje FGS-ovima je određena naknada, a imaju pravo i na dio prinosa FGS-a. Ciljevi ulaganja nemaju prednost nad ostvarivanjem dobiti kao osnovne svrhe fondova rizičnog kapitala. FGS-ovi se osnivaju na deset godina, uz mogućnost produljena za dvije godine. U 2010. je osnovano pet FGS-ova.

Prema financijskom izvještaju za poslove ulaganja u FGS-ove, od 2011. do konca 2013., HBOR je iz državnog proračuna za navedene namjene primila 290.000.000,00 kn, a FGS-ovima uplatila 267.889.874,00 kn, od čega za investicije 226.084.992,00 kn, a za naknade i druge troškove 41.804.882,00 kn. Preostala sredstva u iznosu 22.110.126,00 kn se nalaze kod HBOR-a. FGS-ovi su do konca 2013. uložili u 12 društava, od kojih je koncem 2013. sedam procijenjeno visokorizičnima. Vrijednost udjela Republike Hrvatske je koncem 2013. iznosila 179.595.438,00 kn, što je za 88.294.436,00 kn manje od iznosa uplaćenog FGS-ovima. Najznačajnije je smanjena vrijednost udjela u FGS-u putem kojeg je uloženo 73.630.330,00 kn u dvije banke, a vrijednost udjela je koncem 2013. iznosila 23.491.903,00 kn.

U razdoblju tri godine iz državnog proračuna je za ulaganje u FGS-ove isplaćeno 290.000.000,00 kn i za obavljanje poslova HBOR-u 998.356,00 kn, što je ukupno 290.998.356,00 kn, a vrijednost udjela je koncem 2013. iznosila 179.595.438,00 kn. Za ulaganja u FGS-ove je kroz pet godina predviđeno do 1.000.000.000,00 kn, a do konca 2013. uplaćeno 290.000.000,00 kn, te je preostalo za uplatu do 710.000.000,00 kn. Državnim proračunom za 2014. planirano je za navedena ulaganja 435.000.000,00 kn, a projekcijama za 2015. predviđeno 100.000.000,00 kn, što je ukupno 535.000.000,00 kn. U 2014. je do sredine rujna, za ulaganja u FGS-ove HBOR-u doznačeno 78.450.129,00 kn, što je 18,0 % planiranog iznosa za 2014.

Prema ugovoru o nalogu za obavljanje poslova ulaganja u FGS-ove, HBOR ima obvezu godišnje uplate sredstava državnog proračuna FGS-ovima do jedne petine raspoloživog iznosa, odnosno do 200.000.000,00 kn. Koncem 2012. su izmijenjene odredbe Odluke o sudjelovanju u fondovima za gospodarsku suradnju, prema kojima godišnji iznos ulaganja nije ograničen, a odredbe ugovora nisu usklađene s navedenim izmjenama. Za obavljanje poslova HBOR-a, ugovorena je naknada u visini 0,2 % godišnjeg iznosa sudjelovanja nalogodavca u osnivanju FGS-ova. HBOR je obračunavala godišnju naknadu u visini 0,2 % od 200.000.000,00 kn, što je Ministarstvo poduzetništva i obrta do studenoga 2013. prihvaćalo, a kasnije takav obračun ne prihvaća. Obračunana naknada za dva kvartala 2013. u iznosu 197.356,00 kn je naplaćena, a obračunana naknada za treći kvartal nije naplaćena. Od početka obavljanja poslova, na ime naknade HBOR-u je plaćeno 998.356,00 kn. Do konca 2013. nalogodavac je sudjelovao u osnivanju FGS-ova s 267.889.874,00 kn, te bi naknada da je obračunana na navedenu osnovicu iznosila 535.780,00 kn. U skladu s ugovorom, HBOR je imenovala predstavnike u povjereničke odbore FGS-ova, koji za glasovanje o prijedlogu odluka pribavljaju suglasnosti nalogodavca. Troškovi naknada za rad predstavnika u povjereničkim odborima FGS-ova su u 2013. iznosili 336.596,00 kn. Naknada je isplaćena za pet predstavnika i dva zamjenika, mjesečno u neto iznosu 2.000,00 kn.

Nalogodavac je u 2013. putem HBOR-a sudjelovao u osnivanju FGS-ova s 111.015.768,00 kn, te bi naknada u visini 0,2 % za obavljanje poslova HBOR-a za 2013. trebala iznositi 222.032,00 kn, što je manje od troškova rada članova povjereničkih odbora. Državni ured za reviziju je mišljenja da troškovi naknada za rad predstavnika u povjereničkim odborima ne bi trebali biti veći od iznosa naknade koja HBOR-u pripada za obavljanje poslova ulaganja u FGS-ove.

Državni ured za reviziju predlaže uskladiti odredbe ugovora o nalogu za obavljanje poslova ulaganja u FGS-ove s odredbama Odluke o sudjelovanju u fondovima za gospodarsku suradnju te naknadu za obavljanje poslova obračunavati na temelju osnovice koju čini iznos stvarnog godišnjeg sudjelovanja nalogodavca u osnivanju FGS-ova.

- Poslovi u ime i za račun pri provedbi Modela financiranja obnove i modernizacije ribolovne flote, financiranja uspostave ribarske infrastrukture i poslova povlaštenog financiranja po kreditnim programima HBOR-a

Ugovori o obavljanju poslova u ime i za račun pri provedbi Modela financiranja obnove i modernizacije ribolovne flote (dalje u tekstu: Model) zaključeni su u 2006. s tri ministarstva. Modelom su predviđene državne potpore za ulaganja u izgradnju i modernizaciju broda te za kamate na kreditna sredstva. Za obavljanje poslova nije ugovorena naknada jer HBOR može raspolagati primljenim sredstvima državnog proračuna do trenutka namjenskog korištenja. Prema financijskim izvještajima o provođenju Modela, HBOR-u je do konca 2009. iz državnog proračuna doznačeno 161.977.212,00 kn, a u 2010. je 46.664.647,00 kn preraspodijeljeno za financiranje uspostave ribarske infrastrukture. Do konca 2013. za provođenje Modela je utrošeno 97.430.455,00 kn, a za financiranje ribarske infrastrukture 22.432.096,00 kn te su neiskorištena sredstva koncem 2013. iznosila 42.114.661,00 kn. Prema ugovoru o obavljanju poslova u ime i za račun pri provedbi Modela, nalogodavatelji su se obvezali sredstva državnog proračuna doznačiti HBOR-u nakon donošenja odluka o odobrenju državne potpore. Pri ugovaranju se nije vodilo računa o vremenskom periodu u kojem će biti ispunjeni uvjeti za korištenje sredstava. Zbog navedenog načina ugovaranja, značajna sredstva državnog proračuna za provedbu Modela su se više godina nalazila kod HBOR-a.

Za obavljanje poslova povlaštenog financiranja po kreditnim programima HBOR-a, zaključen je ugovor s Ministarstvom financija. Prema ugovoru, HBOR vodi Fond sredstava za povlašteno financiranje, putem kojega se sredstvima državnog proračuna kreditira hrvatsko gospodarstvo uz kamatne stope niže od tržišnih. Ugovoreno je da HBOR poslove obavlja bez naknade. Ministarstvo financija se obvezalo sredstva planirana državnim proračunom godišnje uplaćivati u Fond za povlašteno financiranje, te je u 2013. uplaćeno 250.000.000,00 kn. Jednokratni iznos subvencije, odnosno nadoknade kamata, HBOR obračunava u vrijeme ugovaranja kredita tako da se ukupna razlika kamata za cijelo vrijeme otplate kredita diskontira. Prema izvještaju o korištenju sredstava Fonda za povlašteno financiranje, od 2000. do konca 2013. za nadoknadu kamata HBOR je iz državnog proračuna primila 2.900.045.148,00 kn, a iskorišteno je 2.722.439.458,00 kn. Neutrošena sredstva su koncem 2013. iznosila 177.605.690,00 kn, od čega je 143.055.594,00 kn rezervirano za subvencije sadržane u ugovorenim i odobrenim kreditima, a raspoloživo je 34.550.096,00 kn.

Prema ugovoru, sredstva državnog proračuna za nadoknadu kamata za cijelo razdoblje otplate kredita, plaćaju se prije odobravanja i korištenja kredita te HBOR po navedenom osnovu kontinuirano raspolaže značajnim proračunskim sredstvima. Sredstva Fonda za povlašteno financiranje se rezerviraju za nadoknadu kamata u vrijeme odobrenja kredita, korištenje sredstava se evidentira u vrijeme ugovaranja kredita, a kamate dopijevaju na naplatu prema ugovorenoj dinamici otplate kredita što može biti 15 i više godina. Diskontirani iznos unaprijed naplaćene subvencionirane kamate je iskazan koncem 2013. u okviru odgođenog priznavanja prihoda u iznosu 853.759.656,00 kn, a u okviru prihoda će se priznati tijekom razdoblja otplate kredita.

Državni ured za reviziju predlaže, s ciljem ekonomičnijeg raspolaganja sredstvima državnog proračuna, rokove za doznačavanje sredstava za obavljanje poslova u ime i za račun ministarstava ugovarati prema vremenskom razdoblju u kojem se ostvaruju uvjeti za namjensko korištenje sredstava. Također predlaže na navedeni način izmijeniti i odredbe ugovora o obavljanju poslova povlaštenog financiranja po kreditnim programima HBOR-a te doznačavanje sredstva državnog proračuna za nadoknadu kamata ugovoriti na temelju obračuna diskontiranih iznosa subvencije za iskorištene kredite, a ne unaprijed. I u navedenim okolnostima HBOR-u su na raspolaganju značajna sredstva puno prije rokova dospjeća naplate kamata. S obzirom da HBOR ne posluje s ciljem ostvarivanja dobiti nego poticanja razvitka hrvatskog gospodarstva, a iznos zadržane dobiti koncem 2013. je značajan (što je dijelom i rezultat ugovaranja poslova s Ministarstvom financija), izmjene odredbi ugovora na naprijed navedeni način bi pridonijele racionalnijem i ekonomičnijem raspolaganju sredstvima državnog proračuna.

- 2.2. *Vežano uz obavljanje poslova ulaganja u fondove za gospodarsku suradnju, HBOR je navela da je Odlukom Vlade RH imenovana kvalificiranim ulagateljem u FGS-ove te da dodijeljene poslove obavlja u svoje ime a za račun Vlade RH. Navela je da poslovi u ime i za račun Republike Hrvatske nisu navedeni kao osnovne djelatnosti HBOR-a u članku 10. stavku 2. Zakona o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak, već se obavljaju na temelju odredbe članka 10. stavka 4. navedenog Zakona, prema kojoj Vlada RH može povjeriti HBOR-u obavljanje i drugih financijskih poslova ako ocijeni da je to u interesu Republike Hrvatske. Ugovorom o nalogu za obavljanje poslova ulaganja u FGS-ove, za HBOR je ugovorena simbolična naknada u visini 0,2 % iznosa godišnjeg sudjelovanja nalogodavca u osnivanju svakog pojedinog FGS-a. Nadalje, navedeno je da za potrebe obavljanja povjerenih poslova, a u svrhu zaštite interesa Republike Hrvatske, prije ulaganja stručne službe HBOR-a analiziraju sve projekte predložene od strane društava za upravljanje FGS-ovima (prethodnih odluka o ulaganju je znatno više od ukupno realiziranih konačnih odluka), analiziraju i prate rad društava za upravljanje, prate projekte koji su realizirani, izvješćuju nalogodavca o izvršenim poslovima, a HBOR aktivno sudjeluje u radu povjereničkih odbora FGS-ova putem imenovanih povjerenika. Navedeno je da je od osnutka FGS-ova obrađena 51 odluka o ulaganju (prethodna i konačna) te da se ti poslovi obavljaju u nekoliko organizacijskih jedinica, a zbog složenosti i ovisnosti o rokovima nerijetko zahtijevaju visok angažman uključenih službi kroz prekovremeni rad i rad izvan ureda. U složenijim slučajevima, uslijed nedostatka odgovarajućih vlastitih resursa ili kad postoji potreba za neovisnim stručnim mišljenjem, HBOR ugovara usluge vanjskih stručnjaka koje podmiruje iz vlastitih izvora. Navedeno je da je HBOR od početka obavljanja poslova ulaganja u FGS-ove imala neophodne troškove edukacije zaposlenika u iznosu od oko 100.000,00 kn i troškove usluga vanjskih suradnika u iznosu preko 100.000,00 kn.*

Također je navedeno da je raspoloživa sredstva na posebnom računu otvorenom samo za te poslove, u razdoblju od uplate iz državnog proračuna do isplate FGS-ovima, HBOR ulagala pažnjom dobrog gospodarstvenika i na taj način ostvarila prinos od 1.841.000,00 kn za koji iznos su uvećana raspoloživa sredstva nalagodavca, iako to nije bilo ugovoreno.

Nadalje, HBOR je navela da s obzirom na povećani angažman stručnih službi i pojedinih zaposlenika na opisanim aktivnostima, naknade za povjerenike ne ovise o naknadi koju HBOR tijekom izvršavanja poslova naplaćuje od nalagodavca. Naknade se isplaćuju zaposlenicima uključenima u navedene poslove jer ti poslovi zahtijevaju dodatna znanja, edukaciju, proučavanje strane i domaće literature, te količinski dodatan radni napor u uredu, kao i izvan radnog vremena, kod kuće. Visina naknade članovima povjereničkih odbora je u cijelosti usklađena s Odlukom Vlade RH o iznosu naknade članovima nadzornih odbora i upravnih vijeća iz 2009., što znači da je HBOR od početka obavljanja poslova ulaganja u FGS-ove, svjesno prihvatila obavljanje poslova uz naknadu koja privremeno ne pokriva sve troškove HBOR-a vezane uz obavljanje tih poslova, rukovodeći se obvezom iz članka 10. stavka 4. Zakona o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak. S obzirom da su tekući troškovi HBOR-a znatno veći od tekućeg priljeva od naknade za obavljanje navedenih poslova, koja nije ugovorena prema tržišnim uvjetima (što u recesijskim okolnostima HBOR smatra doprinosom jačanju nove Private Equity industrije na tržištu), između nalagodavca i HBOR-a je u postupku usuglašavanje Dodatka II Ugovoru o nalogu, kojim bi se navedena razlika privremeno uskladila. Nadalje, navedeno je da odredba članka 12. stavka 3. Zakona o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak propisuje da kada, na zahtjev Vlade Republike Hrvatske, Hrvatska banka za obnovu i razvitak odobri plasman ispod tržišnih uvjeta, Republika Hrvatska će iz državnog proračuna nadoknaditi Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak razliku do visine prihoda koji bi bili ostvareni plasmanom pod tržišnim uvjetima. Također, navedeno je da po okončanju obavljanja poslova po nalogu, u sklopu polaganja računa, kako to zahtijevaju odredbe čl. 768. i drugih članaka Zakona o obveznim odnosima, HBOR ima pravo na naknadu svih troškova koje je kao nalogoprimac imala u izvršavanju naloga, i to s kamatama od datuma izvršenja. HBOR je navela da će se usklađenje prihoda od naknade za obavljanje poslova po nalogu i troškova koje je imala obavljajući te poslove (troškovi savjetodavnih usluga, edukacije, službenih putovanja, naknada članovima povjereničkih odbora FGS-ova), obaviti najkasnije nakon polaganja računa za obavljeni posao po nalogu i završetka cjelokupnog ciklusa svih ulaganja u FGS-ove, odnosno kad se za to steknu uvjeti s obzirom na mogućnosti državnog proračuna.

Što se tiče prijedloga o načinu ugovaranja rokova za povlačenja sredstava državnog proračuna za nadoknadu kamata pri obavljanju poslova povlaštenog financiranja u ime i za račun Ministarstva financija, HBOR je navela da je Ugovorom o nalogu za obavljanje poslova subvencioniranja kamatnih stopa na kredite i njegovim dodacima regulirano da će se sredstva Fonda za povlašteno financiranje koristiti u iznosu slobodnih sredstava, uzimajući u obzir procjenu potrebnih sredstava za naknadu kamata za cijelo vrijeme trajanja pojedinačnog ugovora o kreditu za koji se naknada odobrava. Također je ugovoreno da se, u slučaju da u tekućoj godini sredstva Fonda ne budu u cijelosti utrošena, preostali iznos sredstava prenosi u sljedeću godinu. Navedeno je da je kod kreditnih poslova ta tehnika rada jedino realna, jer HBOR ne može odobriti kredit niti subvenciju kamatnih stopa kroz dulje razdoblje, ako sredstva nisu unaprijed osigurana. S obzirom da se sredstva Fonda u državnom proračunu osiguravaju na godišnjoj razini, ta se sredstva mogu odobravati jedino za kredite odobrene u svakoj godini i to za cijelo vrijeme otplate.

HBOR smatra da bi predložena promjena tehnike rada doznačavanjem sredstava temeljem dokumentacije o iskorištenim kreditima, usporila kreditnu aktivnost HBOR-a i predstavljala dodatno operativno opterećenje za obje strane. Tijekom korištenja kredita, a to je u slučaju HBOR-ovih namjenskih kredita uobičajeno godina dana, korisnik kredita plaća redovnu interkalarnu kamatu na iskorišteni dio kredita. Doznačavanjem i mogućnošću korištenja sredstava subvencije tek po iskorištenju kredita, korisnik bi bio zakinut za naknadu kamate za vrijeme korištenja kredita, došlo bi do upitnog računovodstvenog tretmana te se u konačnici ne bi moglo govoriti o subvenciji za cijelo vrijeme trajanja kredita kako je predviđeno i ugovoreno, jer kredit započinje s prvim korištenjem. HBOR je navela primjer omjera subvencije u iznosu 100.000.000,00 kn koliko je u 2012. primila iz državnog proračuna i ukupne kreditne aktivnosti HBOR-a u iznosu od 10.200.000.000,00 kn odobrenih kredita u 2012. S obzirom na odredbe ugovora o mogućnoj visini naknade kamata, vidljivo je da doznačena sredstva nisu mogla biti dovoljna za pokriće naknade kamata za sve koji su ostvarivali propisane uvjete u 2012. Nadalje je navedeno je da taj omjer pokazuje da su cjelokupna sredstva subvencije utrošena od strane HBOR-a već u prvome kvartalu 2012., što govori u prilog tome da trenutna tehnika rada daje dodatnu kontrolu nad odobravanjem i korištenjem sredstava za obje strane i eliminira stvaranje velikih potencijalnih obveza državnog proračuna za isplatu sredstava subvencije.

Nadalje, HBOR je navela, da iako je Zakonom o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak propisano da HBOR ne posluje s ciljem ostvarivanja dobiti, također je propisano i da se cjelokupna dobit raspoređuje u rezerve. Takav tretman dobiti dodatno jača kapitalnu osnovicu i pripada vlasniku, odnosno Republici Hrvatskoj, ali i jača kapitalnu adekvatnost čime se HBOR-u kao razvojnoj banci omogućuje preuzimanje veće razine rizika u odnosu na poslovne banke.

3. Rashodi

- 3.1. Rashodi su iskazani u iznosu 793.921.620,00 kn. U odnosu na prethodnu godinu su manji za 51.053.496,00 kn ili 6,0 %. Manji su kamatni troškovi i troškovi vrijednosnih usklađivanja i rezerviranja za gubitke, dok su operativni troškovi veći za 13.394.856,00 kn ili 12,1 %. Vrijednosno najznačajniji rashodi su kamatni troškovi i troškovi vrijednosnih usklađivanja i rezerviranja koji ukupno iznose 668.997.075,00 kn i čine 84,3 % rashoda. Operativni troškovi u iznosu 124.265.287,00 kn u ukupnim rashodima sudjeluju s 15,6 %. Operativni troškovi se odnose na bruto plaće, ostala primanja i doprinose na plaće u iznosu 69.079.090,00 kn, troškove administracije u iznosu 11.641.959,00 kn, troškove materijala i usluga u iznosu 22.311.832,00 kn te amortizaciju i druge troškove u iznosu 21.232.406,00 kn.

- Troškovi bruto plaća i ostalih primanja

U okviru troškova bruto plaća i ostalih primanja, koji iznose 59.992.936,00 kn, troškovi poticajnog dijela plaća iznose 6.436.727,53 kn. Sredstava za poticajni dio plaće su internim aktima određena u visini 15,0 % isplaćene bruto plaće u prethodnom mjesecu, a poticajni dio plaće zaposlenika može iznositi najviše 30,0 % osnovne plaće. Prema Kriterijima za utvrđivanje poticajnog dijela plaća, poticajni dio plaće zaposlenik može ostvariti ako je u određenom mjesecu poslove radnog mjesta obavio iznad očekivane razine prema kriterijima koji su raspoređeni u četiri skupine: rad, suradnja i komunikacija, motivacija i pozitivan stav, te rukovođenje.

Internim aktima nije određeno kako će se mjeriti kriteriji za utvrđivanje iznosa poticajnog dijela plaće, odnosno određivati postotak poticajnog dijela u odnosu na osnovnu plaću zaposlenika. Sredstva za poticajni dio plaće zaposlenicima raspoređuju direktori sektora i rukovoditelji samostalnih organizacijskih jedinica pri Upravi, a poticajni dio plaća rukovodećim zaposlenicima određuju predsjednik ili članovi Uprave.

U okviru bruto plaća ostvareni su troškovi godišnjih nagrada za ostvareni pozitivni financijski rezultat HBOR-a za 2012. u iznosu 2.093.323,00 kn, a neto primanja na osnovi nagrada iznose 889.331,00 kn. Nagrade su isplaćene pojedinim zaposlenicima na temelju ugovora o radu, dodataka ugovorima o radu i odluke Uprave. U cilju provedbe antirecesijskih mjera određenih Odlukom Vlade RH iz 2009., dodacima ugovora o radu je smanjena plaća predsjedniku i članovima Uprave, a ugovorena je mogućnost isplate nagrada. Prema mišljenju Ureda za zakonodavstvo iz 2011., spomenuta Odluka Vlade RH se odnosila na trgovačka društva, a ne na HBOR jer je ona financijska institucija osnovana posebnim zakonom. Prema trećim dodacima ugovorima u radu, zaključenim s predsjednikom i članovima Uprave, ugovoreno je da će im se u slučaju ostvarenja pozitivnog financijskog rezultata za 2012., u 2013. isplatiti nagrada najmanje u visini razlike između plaće ugovorene osnovnim ugovorima i smanjene plaće prema dodacima ugovorima o radu. Također je dodacima ugovora o radu smanjena plaća pojedinim zaposlenicima s posebnim ovlaštenjima, a u slučaju pozitivnog financijskog rezultata za 2012., ugovorena je isplata nagrade prema odluci Uprave. Odlukom Uprave iz 2013. nagrada pojedinim zaposlenicima s posebnim ovlaštenjima je utvrđena u visini razlike između smanjene plaće i plaće ugovorene osnovnim ugovorima o radu. Nagrade su isplaćene predsjedniku i članovima uprave te devetorici drugih zaposlenika s posebnim ovlaštenjima i odgovornostima. Zaposlenicima kojima je isplaćena nagrada, osim predsjedniku Uprave, isplaćivan je i poticajni dio plaće. Državni ured za reviziju je mišljenja da se isplatom nagrada pojedinim zaposlenicima, koje su uvjetovane pozitivnim rezultatom poslovanja HBOR-a, nije pridonijelo provođenju antirecesijskih mjera jer im, uključujući nagrade, plaće u stvari nisu smanjene, a u pojedinim slučajevima su i veće. Također je mišljenja da plaće ne trebaju ovisiti o ostvarenom financijskom rezultatu, s obzirom da HBOR ne posluje s ciljem ostvarivanja dobiti već poticanja razvitka hrvatskog gospodarstva, te bi se uspješnost poslovanja trebala mjeriti rezultatima ostvarenim na tom području.

Državni ured za reviziju predlaže odrediti način na koji će se mjeriti kriteriji za izračun iznosa poticajnog dijela plaće za obavljanje poslova iznad očekivane razine, te rasporedu sredstava priložiti podatke na temelju kojih je utvrđen iznos poticajnog dijela plaće pojedinog zaposlenika.

- Troškovi za intelektualne usluge

U okviru troškova za intelektualne usluge, koji iznose 5.661.721,00 kn, troškovi naknada za rad u nadzornim odborima trgovačkih društava iznose 464.277,00 kn, od čega se na naknade zaposlenicima odnosi 443.482,00 kn. Naknade se odnose na rad u nadzornim odborima društva kćeri HKO te šest drugih društava u kojima HBOR ima udjele. Udjeli u četiri od navedenih društava u poslovnim knjigama nemaju vrijednosti jer su ranijih godina zbog gubitaka društava, za navedene udjele u cijelosti evidentirani ispravci vrijednosti.

Naknade su isplaćivane na temelju odluka Uprave, za deset zaposlenika, u mjesečnom neto iznosu 2.000,00 kn i jednog zaposlenika u neto iznosu 500,00 kn jer mu društvo u čijem je nadzornom odboru isplaćuje neto naknadu u iznosu 1.500,00 kn. Državni ured za reviziju je mišljenja da troškovi naknada za rad zaposlenika i drugih osoba u nadzornim odborima trgovačkih društava u kojima HBOR ima udjele, ne trebaju teretiti troškove poslovanja HBOR-a, nego troškove poslovanja društava u čijim su nadzornim odborima radili, ukoliko ima osnove za isplatu naknada.

- Troškovi reprezentacije i promidžbe

U okviru troškova reprezentacije i promidžbe koji iznose 4.054.773,00 kn, troškovi reprezentacije iznose 770.858,00 kn. Vrijednosno značajniji troškovi reprezentacije u iznosu 422.179,00 kn, odnose se na usluge jedne pravne osobe, a većina troškova je povezana s imenima zaposlenika. Pravilnikom o materijalnim pravima radnika HBOR-a, utvrđena su materijalna prava koja zaposlenici mogu ostvariti, ovisno o radnom mjestu, funkciji i odgovornosti. Između drugih prava, zaposlenici imaju pravo na sredstva za reprezentaciju u iznosu od 2.000,00 kn do 30.000,00 kn godišnje, a članovi Uprave i pojedini rukovodeći zaposlenici imaju pravo na veći iznos. S obzirom da računi za navedene troškove reprezentacije sadrže imena zaposlenika, a u prilogu nisu navedeni poslovni partneri čije su predstavnike ugošćavali, prema odredbi članka 15. stavka 1. točke 3. Pravilnika o porezu na dohodak (Narodne novine 95/05, 96/06, 68/07, 146/08, 2/09, 9/09 - ispravak, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 79/13 i 160/13), navedeni troškovi se smatraju primicima zaposlenika ostvarenim od nesamostalnog rada, na koje treba obračunati i platiti propisane poreze i doprinose.

Državni ured za reviziju nalaže uz račune za troškove reprezentacije na koju imaju pravo zaposlenici, prilagati izvještaje o ugošćavanju poslovnih partnera, a ukoliko se izvještaji ne prilože nalaže na navedene troškove, koji se u tom slučaju smatraju primicima zaposlenika, obračunati i platiti propisane poreze i doprinose.

3.2. *Vezano uz troškove bruto plaća i ostalih primanja, HBOR je navela da je unatoč mišljenju Ureda za zakonodavstvo o neprimjenjivanju Odluke Vlade RH o smanjenju plaća na HBOR, Nadzorni odbor donio odluku kojom je prihvaćena primjena antirecesijskih mjera u vidu smanjenja plaće predsjednika i članova Uprave, kao i drugih zaposlenika s posebnim ovlaštenjima. Navela je da su u idućem obračunskom razdoblju, s obzirom na pozitivne rezultate poslovanja HBOR-a, na temelju odluka Nadzornog odbora i Uprave, isplaćene nagrade svim navedenim zaposlenicima kojima su plaće prethodno bile smanjene. Nadalje, navela je da se prema odredbama članka 23. stavka 2. Zakona o HBOR-u, na HBOR ne primjenjuju propisi o državnim službenicima i dužnosnicima te se plaće zaposlenika HBOR-a ne financiraju iz državnog proračuna, zbog čega ni primjena navedenih mjera u HBOR-u nema utjecaj na uštede u državnom proračunu. Obrazloženo je da bi doslovna primjena mjera bez odluke Nadzornog odbora, tek kao takva mogla imati negativne učinke i nenamjeravane posljedice na poslovanje HBOR-a, a posredno na državni proračun i to posebno u dijelu učinkovite provedbe mjera Vlade RH za gospodarski oporavak i razvitak, mogućnosti donošenja neodgovarajućih odluka uslijed odlazaka kvalitetnog bankarskog kadra i posljedično povećanja učešća loših plasmana, naplate plasmana i osiguravanja izvora financiranja, a time i podmirivanja preuzetih obveza, moguću negativnu selekciju kadrova zbog odlaska kvalitetnog rukovodećeg kadra te izraženije probleme pri zapošljavanju radnika u zamjenu za otišle i slično.*

Što se tiče prijedloga vezanog uz kriterije za izračun iznosa poticajnog dijela plaće, HBOR je navela da su i do sada bili u primjeni Kriteriji za utvrđivanje poticajnog dijela plaće grupirani unutar tri područja ocjene: rad (kvaliteta, kvantiteta, znanje, samostalnost, odgovornost), suradnja i komunikacija (odnos prema korisnicima, suradnja s okolinom, sudjelovanje), motivacija i pozitivan stav (optimizam, motiviranost, usmjerenost na rješenja, prihvaćanje i prilagođavanje promjenama, inicijativa i inovativnost) te kriteriji za ocjenu rada rukovodnog osoblja (planiranje, organiziranje, vođenje, upravljanje ljudskim potencijalima i kontroliranje organizacijskih aktivnosti). Nadalje je navela je da su pri dodjeli poticajnog dijela plaće ovlašteni rukovoditelji bili obvezni primjenjivati navedene kriterije, pri čemu su razlozi dodjele poticajnog dijela plaće pojedinom radniku po potrebi obrazlagani i raspravljani s višim razinama menadžmenta. Također je navela da se u cilju unaprjeđenja postojeće prakse, počevši s plaćom za mjesec srpanj 2014. obvezno sastavljaju pisana obrazloženja dodjele poticajnog dijela plaće, koja čine sastavni dio obrasca za dodjelu poticaja.

Vežano uz mišljenje o naknadama članovima nadzornih odbora trgovačkih društava u kojima HBOR ima udjele, navedeno je da je u tijeku revizije Uprava donijela dvije odluke o obustavi isplate naknada zaposlenicima za rad u nadzornim odborima trgovačkih društava.

Što se tiče naloga za dokumentiranje troškova reprezentacije, HBOR je navela da je suglasna s navedenim nalazom te je u tijeku revizije poduzela odgovarajuće aktivnosti. Radi pojašnjenja za postupanje korisnika prava na reprezentaciju, sastavljena je detaljna uputa o pravdanju troškova internog ugošćavanja poslovnih partnera, koja je u primjeni od 1. listopada 2014. Uputom je nedvojbeno propisano da se računi na kojima nije navedeno o kojim se poslovnim partnerima radi neće priznavati kao trošak reprezentacije, nego će se smatrati osobnim troškom za koji će se teretiti osoba koja je trošak učinila. Pridržavanje ovih pravila naloženo je i dobavljaču, pružatelju ugostiteljske usluge. Također su poduzete aktivnosti vezane uz troškove reprezentacije korištenjem automata s vrijednosnim ključevima i aparata za kavu. Radi transparentnog praćenja potrošnje, s dobavljačem je dogovoren način isporuke odgovarajuće specifikacije utroška za automate, dok je za aparate, s obzirom da nije moguće pratiti utrošak, dogovoren povrat istih dobavljaču. Također je navedeno da će se dodatno obaviti provjera dokumentacije u 2014. i u slučajevima gdje bude potrebno zatražiti odgovarajuće pravdanje troškova korisnika prava na reprezentaciju, slijedom čega će se provesti potrebne aktivnosti.

4. Javna nabava

- 4.1. Plan nabave za 2013. je donesen koncem 2012., a planirana vrijednost nabave roba, radova i usluga iznosila je 33.333.036,00 kn. U 2013. su donesene 22 izmjene i dopune plana nabave, a posljednjima je nabava roba, radova i usluga planirana u vrijednosti 59.594.122,00 kn, što je za 26.261.086,00 kn ili 78,8 % više od planirane osnovnim planom. S obzirom da je donesen velik broj izmjena i dopuna plana nabave te da je konačnim planom planirana značajno veća vrijednost nabave od planirane osnovnim planom, planiranju nabave nije pristupljeno s dovoljno pažnje.

Prema Izvještaju o sklopljenim ugovorima, u 2013. je zaključeno 38 ugovora kojima je ugovorena nabava roba i usluga u vrijednosti 15.824.591,00 kn, s porezom na dodanu vrijednost.

Za nabavu usluga zaključeno je 30 ugovora u iznosu 13.436.421,00 kn, a za nabavu roba osam u iznosu 2.388.170,00 kn. Na temelju otvorenih postupka javne nabave je zaključeno 19 ugovora u iznosu 7.235.012,00 kn, na temelju pregovaračkog postupka javne nabave bez prethodne objave 16 u iznosu 7.638.214,00 kn, a prema postupcima za nabavu usluga iz Dodatka II. B Zakona o javnoj nabavi, tri ugovora u iznosu 951.365,00 kn. U Izvještaju je evidentirana nabava roba, usluga i radova pojedinačne vrijednosti do 70.000,00 kn u iznosu 6.491.990,00 kn, te ugovorena vrijednost nabave prema godišnjim ugovorima zaključenim na temelju okvirnih sporazuma u iznosu 334.000,00 kn.

Za usluge savjetovanja u odnosima s javnošću, u 2012. je proveden otvoreni postupak javne nabave male vrijednosti. Kriterij odabira ponude bila je ekonomski najpovoljnija ponuda, a ponude su se bodovale na temelju cijene i ocjene studija slučaja. Šest dana prije isteka roka za dostavu ponuda, izmijenjena je natječajna dokumentacija tako da su mijenjani kriteriji bodovanja ponuda i projektni zadatak, odnosno studije slučaja. Između pristiglih ponuda, odabrana je ponuda s cijenom u iznosu 214.800,00 kn, koja je dobila najviši Ponuda s najnižom cijenom u iznosu 168.000,00 kn je dobila najnižu ocjenu jer su studije slučaja bile sastavljene na temelju osnovne dokumentacije, a ne na temelju izmijenjene. S obzirom da je natječajna dokumentacija mijenjana šest dana prije isteka roka za dostavu ponuda, nije postupljeno u skladu s odredbama članka 31. stavka 5. Zakona o javnoj nabavi (Narodne novine 90/11,83/13 i 143/13). Navedenim odredbama je između ostalog propisano, ako javni naručitelj za vrijeme roka za dostavu ponuda mijenja dokumentaciju, obavezan je osigurati da gospodarski subjekti od izmjene imaju najmanje deset dana za dostavu ponude u postupku javne nabave male vrijednosti. iznos bodova zbog dobre ocjene studija slučaja.

Državni ured za reviziju predlaže više pažnje posvetiti planiranju nabave kako bi plan nabave bio realniji te kako bi bilo dovoljno vremena za kvalitetnu pripremu i provođenje odgovarajućih postupaka javne nabave.

Državni ured za reviziju nalaže postupke nabave provoditi u skladu s odredbama Zakona o javnoj nabavi.

- 4.2. *Činjenice o postupcima u vezi planiranja nabave i broju donesenih izmjena i dopuna plana nabave, HBOR je obrazložila time da Zakon o javnoj nabavi ne ograničava broj i vrijednost izmjena, već se koristi izraz "ako je to potrebno" iz čega proizlazi da javni naručitelji mijenjaju i dopunjavaju plan nabave prema svojim potrebama, pod uvjetom da sve izmjene i dopune budu vidljivo označene u odnosu na osnovni plan. Nadalje, navela je da iz navedenog proizlazi da nisu prekršene odredbe Zakona o javnoj nabavi, da je HBOR kao pravna osoba osnovana posebnim zakonom, da za nabavu roba, usluga i radova za svoje potrebe ne troši sredstva državnog proračuna, te da izmjene i dopune plana nabave donosi u dinamici i opsegu u skladu sa svojim potrebama i poslovnom politikom. Također je navela da će, s obzirom na obim poslova u vezi izmjena i dopuna plana nabave, nastojati u sljedećoj poslovnoj godini smanjiti broj izmjena plana nabave.*

Što se tiče postupka nabave usluga savjetovanja u odnosima s javnošću, HBOR je suglasna s navodima te je obrazložila da se radi o nenamjernom propustu ovlaštenih predstavnika naručitelja. Navela je da zbog navedenog nisu nastupile nikakve štetne posljedice te da niti jedan od sudionika u tom postupku javne nabave nije uložio žalbu na Odluku o odabiru zbog toga što je pretrpio ili mogao pretrpjeti štetu zbog kršenja njegovih subjektivnih prava.

Također je navela da navedeno ni u kom slučaju ne predstavlja poslovnu praksu naručitelja u provođenju postupaka javne nabave već se radi isključivo o ljudskoj pogrešci.

III. MIŠLJENJE

1. Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju, obavljena je financijska revizija HBOR-a za 2013. Revizijom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje. Izraženo je bezuvjetno mišljenje.
2. Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora. Planirana je i obavljena s ciljem da pruži razumno uvjerenje jesu li financijski izvještaji sastavljeni prema računovodstvenim propisima i standardima, a poslovanje usklađeno sa zakonima i drugim propisima.
3. Prema mišljenju Državnog ureda za reviziju, u skladu s prihvaćenim okvirom financijskog izvještavanja, financijski izvještaji u svim značajnim odrednicama objektivno iskazuju rezultate poslovanja, te stanje imovine i obveza.

Revizijom nisu utvrđene nepravilnosti i propusti vezani uz usklađenost poslovanja sa zakonima i drugim propisima, koji bi utjecali na izražavanje drukčijeg mišljenja.

4. Poslovanje HBOR-a, kao posebne financijske institucije u vlasništvu Republike Hrvatske, uređeno je odredbama Zakona o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak, te drugim propisima i internim aktima. Cilj HBOR-a nije ostvarivanje dobiti, nego poticanje razvitka hrvatskog gospodarstva. Temeljni kapital je propisan u iznosu 7.000.000.000,00 kn, a uplaćuje se iz državnog proračuna. Djelatnosti su financiranje obnove i razvitka hrvatskog gospodarstva, financiranje infrastrukture, poticanje izvoza, potpora razvitku malog i srednjeg poduzetništva, poticanje zaštite okoliša, te osiguranje izvoza hrvatskih roba i usluga od netržišnih rizika. U okviru djelatnosti odobravaju se krediti, izdaju bankarska i druga jamstva, zaključuju ugovori o osiguranju i reosiguranju, ulaže u dužničke i vlasničke instrumente, te obavljaju drugi financijski poslovi i usluge. Sredstva za poslovanje se pribavljaju izdavanjem dužničkih vrijednosnih papira te uzimanjem zajmova i kredita. Za obveze HBOR-a jamči Republika Hrvatska. HBOR je matično društvo Grupe koja je formirana 2010., a ovisna društva su HKO i Poslovni info servis d.o.o. Koncem 2013. HBOR je imao 295 zaposlenika, a zakonski predstavnik je bio Anton Kovačev. Tijekom 2013., u okviru 27 kreditnih programa, odobreno je 1 256 zahtjeva za kredite u iznosu 7.776.046.871,00 kn. Putem poslovnih banaka su odobreni krediti u iznosu 4.331.635.203,00 kn ili 55,7 %, a izravno u iznosu 3.444.411.668,00 kn ili 44,3%. Uz poticajne kamatne stope je odobreno 2.810.391.797,00 kn ili 36,1 % odobrenog iznosa. Osim poslova u svoje ime i za svoj račun, HBOR obavlja poslove u ime i za račun nalogodavaca - ministarstava i drugih pravnih osoba. Za obavljanje pojedinih poslova naplaćuje naknadu, a pojedine obavlja bez naknade. Za navedene poslove vode se zasebne poslovne knjige i sastavljaju financijski izvještaji za nalogodavce. Za 2013. je sastavljeno 25 financijskih izvještaja u kojima je ukupan iznos imovine, odnosno obveza i izvora imovine na dan 31. prosinca 2013. iskazan u iznosu 2.639.335.927,00 kn. Ukupni prihodi za 2013. su ostvareni u iznosu 983.079.990,00 kn, rashodi u iznosu 793.921.620,00 kn te dobit u iznosu 189.158.370,00 kn. U odnosu na 2012., ukupni prihodi su veći za 3.686.654,00 kn ili 0,4 %. Vrijednosno najznačajniji su kamatni prihodi u iznosu 955.258.285,00 kn, koji čine 97,2 % ukupnih prihoda, a prihodi od provizija i naknada, neto prihodi od financijskih aktivnosti i drugi prihodi iznose ukupno 27.821.705,00 kn i čine 2,8 % ukupnih prihoda.

U okviru kamatnih prihoda, prihodi od subvencioniranih kamata iznose 238.923.030,00 kn te čine 25,0 % kamatnih prihoda. Ukupni rashodi su u odnosu na 2012. manji za 51.053.496,00 kn ili 6,0 % zbog manjih kamatnih troškova i troškova vrijednosnih usklađivanja i rezerviranja za gubitke. Vrijednosno najznačajniji rashodi u iznosu 520.913.158,00 kn su kamatni troškovi, koji čine 65,6 % ukupnih rashoda. Troškovi vrijednosnih usklađivanja i rezerviranja u iznosu 148.083.917,00 kn čine 18,7 %, a operativni troškovi u iznosu 124.265.287,00 kn čine 15,6 % ukupnih rashoda. Operativni troškovi su u odnosu na 2012. veći za 13.394.856,00 kn ili 12,1 %, a vrijednosno najznačajniji u iznosu 69.079.090,00 kn se odnose na bruto plaće, ostala primanja i doprinose na plaće. Ukupna vrijednost sredstava i izvora sredstava, odnosno aktive i pasive, na dan 31. prosinca 2013., iznosi 26.162.585.624,00 kn. Imovina se iskazuje prema fer vrijednosti, te je ukupna imovina iskazana umanjeno za vrijednosno usklađenje imovine, odnosno rezerviranja za rizike i moguće gubitke, u iznosu 2.865.848.909,00 kn. Osim rezerviranja koja su umanjila vrijednost aktive, u pasivi su u okviru obveza iskazana rezerviranja za potencijalne obveze evidentirane u izvanbilančnim evidencijama u iznosu 124.298.776,00 kn, te ukupna rezerviranja koncem 2013. iznose 2.990.147.685,00 kn. U okviru imovine su vrijednosno najznačajnija potraživanja za kredite u iznosu 22.135.969.998,00 kn, koja u ukupnoj imovini sudjeluju s 84,6 %. U odnosu na stanje koncem 2012., veća su za 678.643.095,00 kn ili 3,2 %. Prema podacima iz Izvještaja o dospjelim nenaplaćenim potraživanjima koncem 2013., ukupna dospjela nenaplaćena potraživanja, evidentirana u bilančnim i izvanbilančnim pozicijama, iznose 1.712.906.000,00 kn i veća su u odnosu na stanje koncem 2012. za 60,1 %. Postupci koji se poduzimaju za naplatu potraživanja utvrđeni su Procedurama naplate dospjelih potraživanja, a u okviru postupaka se obavljaju i restrukturiranja kredita, pa produljenjem rokova otplate dospjeli obroci kredita postaju nedospjeli. U okviru pasive, vrijednosno su najznačajnije obveze u iznosu 17.273.796.739,00 kn koje u ukupnoj pasivi sudjeluju s 66,0 %. U odnosu na stanje koncem 2012., manje su za 378.026.269,00 kn ili 2,1 %. Obveze prema dugoročnim kreditima u iznosu 12.190.252.245,00 kn sudjeluju u ukupnim obvezama s 70,6 %, a obveze za izdane dugoročne vrijednosne papire u iznosu 3.809.638.799,00 kn s 22,1 %. Tijekom 2013., s EIB-m, CEB-om i njemačkom izvoznom bankom, zaključeno je šest ugovora o zajmu ukupno u iznosu 646.951.300 EUR. Također je obavljeno zaduživanje izdavanjem obveznica u iznosu 150.000.000 EUR. Kapital iznosi 8.876.283.015,00 kn, od čega se na osnivački kapital odnosi 6.543.738.866,00 kn. Osnivački kapital uplaćen iz državnog proračuna iznosi 6.117.107.200,00 kn a revalorizacijske rezerve 426.631.666,00 kn. Iz državnog proračuna je u 2013. u osnivački kapital uplaćeno 600.000.000,00 kn. Zadržana dobit i dobit tekuće godine iznose ukupno 2.308.559.736,00 kn i čine 26,0 % kapitala. Obavljenom revizijom su dana mišljenja i preporuke u cilju poboljšanja transparentnosti poslovanja. Revizijom nisu utvrđene značajnije nepravilnosti koje bi utjecale na istinitost financijskih izvještaja i usklađenost poslovanja sa zakonima i drugim propisima te je izraženo bezuvjetno mišljenje.